48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 930 — Կ. ՊՈԼԻՍ — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 6·19 ՅՈՒԼԻՍ 1904 — 5 ԺԷՄԱԳԻՒԼ ԼՎԼԷԼ 1322 – 6 ԹԷՄՈՒԶ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիա Մեծ Փողոց, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ լեռ տարուիր։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԳԻՐ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : ارجانس فرید
اداره خانهسی : باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Ցարէկան	Վեցամսեայ
Ցոլոյ համար	80 գր.	50 գր.
Դուռանէրու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 գրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար
մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՇԱՎՕՏԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԳՐԱԿԱՆ ՎԷՃ ՄԸ

Օր մը Ռէցի կարդինալը դիմում ընելով Մէնաժի, կը խնդրէր որ իրեն ծանօթութիւններ մը տայ տաղաչափութեան մասին, որպէս զի «կարող ըլլամ գոնէ, կ'ըսէր, ինծի ներկայացուած ոտանաւորներու մասին դատաստան մը ընել»։ Մէնաժ զգացուց կարդինալին թէ շատ երկար բարակ գործ մըն էր պէտք եղածը սորվեցնել իրեն, բայց որպէս զի անոր դիմումը բոլորովին ապարդիւն մնացած չըլլար, անոր խորհուրդ տուաւ ու ըսաւ. «Երբոր մէկը ձեզի ոտանաւոր մը կարդայ, ըսէ՛ք միշտ թէ, բան մը չարժեր անիկա, այսպէսով դուք խաբուելու փորձութեան մէջ չպիտի իյնաք ընաւ»։

Մեր մէջ Ռէցի կարդինալ մը ըլլալու պէտք չկայ ընաւ. տգիտութիւնը ոմանց մէջ ա՛յնքան խոր արմատ ձգած է որ Մէնաժի թելադրութիւնը բնականօրէն կը գործէ անոնց մէջ՝ տգէտ յաւակնոտութիւնով մը, սա՛ տարբերութեամբ միայն որ մինչ Մէնաժ բանի մը չհասնելու թելադրութիւնը կ'ընէր կարդինալին՝ պատահական պաշտօններէ զերծ պահելու համար զինքը, մեր ազգաները այդ անհաւանութեան ախտէն վարակուած են ամէն ատիթի մէջ իրենց վրայ ցոյց տալու համար իրենց քմահաճ դիտողութիւններուն կամ քննադատութիւններուն մէջ խաբուած ըլլալու սխալ դրութիւնը։ Այսպիսիներ միայն աշխարհական դասակարգին մէջ չէ որ գոյութիւն ունին։ Ասոնցմէ եկեղեցականներն ալ իրենց մէջ բաւական թիւով կը համրեն։ Արդէն տգիտութիւնը և յամառ՝ կամչատ ընդդիմախօսութիւնները, տեսակ մը հիւանդութիւններ են որոնցմէ կրնան չուռաւ վարակուիլ ամէն անոնք, որոնք իրենց մէջ չուսնելով որ և է իրական արժանիք կամ յատկութիւն, իրենց մտքին բովանդակ ոչնչութիւնները կուզեն անիրաւօրէն արժեցնել ապուշ ընդդիմախօսութիւնով մը, գիտնալով թէ ամենէն անմիտ ընդդիմախօսներն անգամ կրնան իրենց չուրջ ժողվել իրենցմով հետաքրքրուելու տրամադիր տկար արարածներ։ Այդպիսիները իրենց ընդդիմախօսութեան առարկայ կ'ընեն այն տեսակ փըցուն հաւատալիքներ կամ վարդապետութիւններ, որոնք իրական ո՛և է ծառայութիւն չկրնալ մատուցանելով հանդերձ, կը մնան խուժանին հաւաքական նախապաշարումին կորիզը, և որոնք հակատրամաբանական ուղղութեամբ կը ջանան հակառակիլ անհատական ճշմարիտ դատողութիւններու։ Եւ գիտէք ինչո՞ւ։ Որովհետեւ այնպէս կ'ենթադրուի թէ ընդհանուրին հաւաքական մտածումէն դուրս եղող անհատական ոեւէ ուղղամիտ դատողութիւն, միշտ կասկածի մը կ'ենթարկուի սոսկ անհատական եղած ըլլալուն համար։ Որովհետեւ «յաչս մարդերու մեծամասնութեան վրիպանքը նուազ հաւանական է և նուազ անօգուտ հաւաքական հաւատալիքի մը մէջ, քան ինքնատիպ և մեկուսացած կարծիքներու մէջ։»

Մտքի այս անօրինակ յետադիմութիւնը՝ նպաստաւորուած տգէտ դատողութիւններու և անկրօն կրօնականութեան մը ուժէն, անհատներու մէջ կազմել կուտայ տեսակ մը esprit de contradiction, որ ինքզինքը կը վերայայտնէ գրականութեան և կրօնքի մէջ նոր՝ առողջ և համոզուած գաղափար մը գայ այդորել հնութեան մեզի կտակած կրօնական սխալ համոզումներու աղջամղային քաւսին վրայ։ Այդպիսիները սահմանուած ինքնագիտակ համոզումին ցնցող ուժէն, իրենց գոյութիւնը ապրեցնելու միակ միջոց մը կրնան գտնել ընկրկել լեռս, և երթալ ապաստանիլ սխալ հասկցուած դատողութիւններու ժողովրդեան մտքին ներարկած մոլեռանդութեան ետին, ճիշտ այն բուներուն նման, որք գիշերուան խաւարը կը փնտռեն իրենց կեանքը ապրեցնելու համար։

Երբէք չպիտի զարմանանք այդպիսիներուն յետսընկրկումին վրայ, որովհետեւ միտքը ո՛րչափ ալ մանկան խորհողութեան ծանծաղներ ներկայացնէ մեր աչքին առջեւ, տակաւին ան գիտէ իր ենթակային տալ ինքնապաշտպանութեան մը պէտքին ըմբռնումը գտնէ մակերեւութային հանգամանքով։ Բայց թէ ինքնապաշտպանութեան համար արտաբերուած հայհոյանք մը կամ տգէտ պոռչլտուք մը անարամաբան կանչ մը և անհեռեւանք ու խելապատակային պահանջկոտութիւն մը կրնան իրապէս համոզուած գրականութեան և կրօնքի գաղափարներու պաշտպանողական նշկատուիլ։ այս կէտը երբէք խնդրոյ առարկայ չպիտի ընենք, որովհետեւ մեզմէ ամէն մարդ վստահ է արդէն թէ, հոն ուր կը պակսին առողջ տրամաբանութիւնը և համոզուած գիտակցութիւնը, հոն՝ երբէք գոյութիւն չի պիտի կրնան ունենալ գրական կամ կրօնական արժանիքին վերաբերող ոչ և է ձեռնարկութիւն։ Եւ ձեռնածութիւնները ի՛նչ ձեւի և ի՛նչ գոյնի տակ ալ որ ներկայանան, ապահովաբար ուրիշ բանի չպիտի կրնան ծառայել, եթէ ոչ արհամարհանքի ծիծաղ մը միայն բուսցընել մեր բերնին չուրջ վայրկեանի մը կամ օրուան մը համար։

Արդէն կրօնական ու գրական դատանանքները միշտ զոյգ քալած են դարերու ընթացքին մէջ, երկուքն ալ իրարու օժանդակ երկուքն ալ իրարմէ հետեւեալ առաուն փութացուց զայն և որովհետեւ Ադամեաններուն հետ ընտանեկան մտերմութիւն ունէին, առանց ապասելու այցելութեան որոշ ժամերուն, երկուքը մէկէն դերձակատուն գացին։

Ամէլի յուզումնալից դէմքեր մը անցուցած էր, թէեւ Ադամեաններէն խիստ գոհ էր, սակայն այնչափ հարբստութիւնովը ասանկ անդաստան կեանք վարելը ծանր ազդած էր սրտին և գիշերը մինչեւ լոյս տառապած էր չկրնալով հասկնալ թէ, ո՛ւր պիտի յանգէր այս փոփոխութիւններուն վերջը։ Հրաչեայ որոշ խոստում մը չէր տուած հեռը ամուսնանալու համար և եթէ անիկայ ալ մերժողական պատասխան տար, ինչպէս պիտի կրնար իրեն ու հարստութեանը արժանաւոր պաշտպան մը գտնել զոր միեւնոյն ժամանակ սիրեր ալ։

Այս կարգի հարիւրաւոր մտածումներու քաոսին մէջ առաու ըրած էր Ամէլի, որուն հմայիչ գեղեցկութիւնը տարբեր հրապոյր մը առած էր՝ քնատութեան առթած թեթեւ ժգունութեան տակ։ Տիկին ու օրիորդ Ադամեան մասնաւոր համակրութեամբ մը կապուած էին իրենց յարգելի հիւրին, որուն հաճելի ըլլալու վրայ կը խորհէին. դերձակատան աշխատութիւնները պահ մը կարուհիներուն ձգած՝ իրենք միմիայն Ամէլին գոհացնելու միջոցներով կ'զբաղէին։ Տանտիրուհին ճոխ նախաճաշ մը պատրաստեց առաուն, մինչդեռ Վարդանոյշ օրիորդին սենեակը մտած՝ անոր հետ կը խօսակցէր հարիւրաւոր նիւթերու վրայ։ Կէս ժամ ետք երեքը մէկէն բոլորած էին սեղանին չուրջ, որուն ճոխութիւնը տեսնելով Ամէլի և հասկնալով որ այս զոհողութիւնները իրեն համար կ'ըլլան, փափկութեամբ շնորհակալութիւն յայտնեց և խնդրեց որ պարզութենէ չչեղին, եթէ չեն ուզեր վշտացնել զինքը։

Նախաճաշէն ետք ծրիորդը գործասրահ իջաւ և այն տեղի զանազան աշխատութիւնները աչքէ անցընելով՝ խընդրեց ասպնջականներէն որ իրեն ալ աշխատութիւն մը յատկացնեն։

—Ի՞նչ կըսէք, բողոքեց տիկին Ադամեան, կարելի՞ բան է որ դուք ասանկ աշխատութիւններով պարապիք։

—Կը վախնաք որ ձեռքս աղէկ գործ չելլա՞ր, յարեց Ամէլի, ծիծաղելով, այդ մասին անհոգ եղէք, ձեզի կրնամ գոհացնել։

—Ինչո՞ւ կար կարեք, առարկեց Վարդանոյշ, կը վայլէ՞։

—Ինչո՞ւ չվայլէ, ըսաւ Ամէլի, և առանց սպասելու տանտիրուհիին, ինք առջեւը առաւ տրամադրելի գործերը ու անոնցմէ ծանր կտոր մը զատելով՝ դէպի մասնասենեակը ուղղուեցաւ։

Մայր ու աղջիկ հիացքանչ մնացին օրիորդին այս ընթացքին առջեւ ու տանտիրուհին Վարդանոյշի դառնալով։

—Տեսա՞ր, աղջիկս, ըսաւ, ես քեզի ամէն օր չէի զրուցեր որ Աստուած մարդուս սրտին կը նայի ու անոր համեմատ կ'ողորմի, տե՛ս յիսուն հազար ոսկինոց աղջկան գո՞րծ է սըւոր ըրածը, մեր մէջ հինգ հարիւր ոսկի ունեցող աղջիկը գաւաթ մը ջուր տալը պզտիկութիւն կը սեպէ. հիմա Աստուած չը տա՛յ ասոր։

—Այո՛, մայր, պատասխանեց Վարդանոյշ, հրեշտակի սիրտ է Ամէլիի սիրտը։

—Դուն ալ կարըդ առ քովը գնա որ սիրտը չնեղուի, յարեց տանտիրուհին և նայէ որ քիչ մը կարելէն ետք ձեռքէն առնես, անիկայ վարժուած չէ ատանկ գլուխը ծռելու։

—Վարդանոյշ համակերպելով մօրը հրահանգին կարը ձեռքը Ամէլիի քով մտաւ և հիացումով տեսաւ որ օրիորդը ամէնէն վարպետ կնքուհիներուն իսկ նախանձը գրգռելու աստիճան ճարտարութեամբ կը գործածէ ասելը՝ մարգրիտի նման կարեր թափելով կերպասին վրայ։

—Դուք ճշմարտապէս թանկագին գանձ մըն էք եղեր, օրիո՛րդ, բացագանչեց և բախտաւորութիւն մըն է մեզ համար որ ձեր ներկայութիւնը կը վայելենք։

—Աչխատութիւնն ու ճշգրիտմանը շատ ուղիղ չեն համեմատիր իրարու հետ, առարկեց Ամէլի գլուխը վեր չը վերցնելով ձեռքի կարէն, հիմա հոս գործի ժամանակ է, երբ սալօն մտանք, այն ատեն կը պատասխանեմ ձեր քննդիմանութիւնուն։

—Ալ ա՛ս անուշիկ լեղուներուն չեմ կրնար դիմանալ ես, գոչեց Վարդանոյշ ու անմիջապէս Ամէլիի վիզին փարելով սկսաւ համբուրել զայն անխնայ։ Թշուառ աղջիկը մօրը մեռնելէն ի վեր ասանկ անկեղծ համբոյրի մը կարօտը կը քաշէր, ուստի փղձկելով Վարդանոյշի քրոջական ցոյցերէն, ինքն ալ սկսաւ փոխադարձաբար զայն համբուրել, ջերմ արցունքներով։

Ալ մտերմութիւնը վերջնական հանգամանքը ստացած էր երկու աղջիկներուն միջեւ, որոնք թէ՛ կ'աչխատէին և թէ՛ կը խօսակցէին։ Անոնց այս սրտագեղման պահուն, դերձակատունէն ներս մտան Տիկին և Օր. Պարգեւեան, զորս յարգական ձեւերով ընդունելով տանտիրուհին, անակնկալ մը ընելու համար Ամէլիի սենեակը առաջնորդեց։

Հասառուին կինը յիսուն հազար ոսկինոց աղջիկը կար կարելու զբաղած տեսնելով չկրցաւ զարմանքը զսպել և եթէ Նուարդ չփութար ներկայացնել, Զօրաւար Օքուն է որ Նիուչուանկի տիրեց։ Իր 50,000 հոգիով քանի մը օրէ ի վեր շարժման մէջ էր դէպի Նիուչուանկ։ Այսպէս ճաքոնցիք երկու կողմեակի շարժում կ'ընեն. Բուրօքի երկաթուղիի գծին արեւելքէն, իսկ Օքու արեւմուտքէն։ Երկուքն ալ պիտի խոյանան Լիաօեանկի վրայ։ Անմիջական կորուստէ մը խոյս տալու համար, որովհետեւ Բուրօքաթին Թաչիչաօի մէջ 30,000 հոգի միայն ունի, պարտաւորուեցաւ արագ արագ պարպել տալ իր դիրքերը։ Բուրօքաթին պիտի պարտաւորուի Հայչէնկն ալ պարպել Լիաօեանկ վազելու համար, բայց թէ հոն ինչ պիտի կրնայ ընել, յայտնի չէ։ Բեթերսպուրկի մէջ Ռուսք կացութեան տաղնապալի ըլլալը խոստովանելով հանդերձ, կը յայտարարեն թէ Բուրօքաթին դիրի պիտի չբռնուի, քանի որ իր ետեւը երկաթուղիին գիծը բաց է։

Ճաքոնցիներուն բախտէն անձրեւներն ալ բոլորովին դադրած են, և արեւը իր ճառագայթներովը կ'ողողէ Մանչուրիոյ լեռները և դաշտերը։ Թէև տաքը խիստ է։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՃԱՔՈՆԱԿԱՆ ՅԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒՄ

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԵՐԸ ՍԿՍԱԾ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ԿՈՒԻՆԵՐԸ

(Վերջին թղթաբերով առնուած Եւրոպական թերթերէն։ Դեպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ ծարունակաբար։)

Խոշոր թնդանօթներ և օդնական բազում գունդեր հասած ըլլալով Ճաքոնցիներուն, ասոնք սկսան իրենց յառաջխաղացումը։ Ռուսք ամէն կողմէ ետ կը քաշուին։ Ցարձակումները սկսան բազմաթաբուածեան հրացաններով, յետոյ թնդանօթով։ Ճաքոնցիք իրենց մարակոցները զետեղած էին Մուհօուի մօտ։ Թշնամին Վէյցաուէ յառաջանալով ումբակոծեց Զուալաքանը և գրաւեց Քաչիքէուն։ Ստուար ճաքոնական գունդեր հասմամբուած են Թալինկ կիրճին առջեւ։ Թշնամին Սիակունանի մէջ ալ հզոր դիրք մը բռնած է։

*** Ջարը Սլաթուսթի մէջ զօրքերը աչքէ անցընելէ և սուրբ պատկերներով զանոնք օրհնելէ վերջ, գահատառանգ մեծ դուքսին հետ Սամարա գնաց։ Քաղաքին իշխանութեանց կողմէ իր ընդունելութեան միջոցին, Ն. Վեհափառութիւն Աղնուականութեան դժուարաւ պիտի հաւատար որ Օր. Բոլան ըլլար Վարդանոյշի դէմ նստողը։ Տիկ. Պարգեւեան անմիջապէս զղջաց Ամէլիի նկատմամբ տածած աննպաստ գաղափարներուն վրայ և յարգանօք ձեռքէն բռնելով անոր,

—Բարի՛ էք եկեր, աղջիկս Օրիորդ, ըսաւ, երէկուընէ ի վեր մեր ընտանիքին խօսակցութեան պատուաւոր առարկան դուք էք։ Նուարդ չարուսնակ ձեր վրայ խօսեցաւ և հիմա կը տեսնեմ որ արդարացի էին աղջկանս ձեզ նկատմամբ ըրած դրուատիքները։

—Երախտապարտ եմ տիկի՛ն, պատասխանեց Ամէլի. ինձ համար բարեբախտութիւն մըն է ասանկ ազնիւ հոգիներով չրջապատուիլը, որոնք միշտ ներող աչքով կը դատեն զիս և իրենց վեհանձնութեան ապացոյցը կը չռայլեն անձիս նկատմամբ։

—Կար կարե՞լը ուրիշ ծագում առաւ, հարցուց Նուարդ, Ամէլիի ձեռագործը զննութենէ մը անցընելով. բայց դուք ճշմարտապէս բարձր արժանիք մը կը ներկայացնէք. աս ի՞նչ նրբութիւն, ի՞նչ ճարտարութիւն։

—Եթէ քիչ մըն ալ չափազանցէք. պիտի վիրաւորուիմ, ըսաւ Ամէլի։

—Մայրս թող դատէ, յարեց Նուարդ, կարուած կերպասը մօրը ներկայելով, խստապահանջ մայրս, որ արուեստէ հասկցող մըն է։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Եւրոպական թերթերէն

Բորթ Արթուրի ցամաքային ամրութեանց մէկ մասէն դէմ յարձակման մը միջոցին Ճաքոնցիներուն կրած կորուստին հանրածանօթ լուրը, հակառակ ենթադրուած պաշտօնական հանգամանքին, կարելի է հերքել առանց վարանումի։ Շատ հաւանական է որ Ռուսական Նաւատորմին թնդանօթներուն շատ մօտեցած ըլլալով Ճաքոնցիք իրենց անխոհեմութեան պատիժը կրեցին ծանր կորուստներ տալով, բայց անտեղի է 30,000ի թիւը, որ Լիաօթունկ թերակղզիին մէջ գտնուած ամբողջ Ճաքոնցիներուն երեք հինգերորդը կը ներկայացնէ։ Ցօրնտորֆի Ճակատամարտէն ի վեր, 150 տարի առաջ, ո՛չ մէկ բանակ ա՛յնքան կորուստ կրած է։ Պատերազմելու ամէն ձեւերուն մէջ ականը կեանքի կորուստի տեսակէտով ամէնէն նուազ վտանգաւոր է։ Վեց ամիս տեւող պատերազմի մէջ ասկէց առաջ ստորերկրեայ ականներուն հետեւանքով հազիւ 100 հոգի սպաննուեցան։

Առնուած լուրերուն ամէնէն կարեւորն է վերջին անգամ հեռագրուած այն լուրը թէ Ճաքոնցիք տէր եղան Նիուչուանկի։ Ասով բոլորովին պաշարուած կ'ըլլայ ռուսական աջ թեւը, որովհետեւ զօրավար Սախարովի լուրերը ցոյց կուտան թէ իր թշնամին հիմա չիսաչրջանակ մը բոլորած է իր շուրջը՝ երկաթուղիին գիծէն սկսեալ մինչեւ լեռները, և անկէց ալ դէպ ի հիւսիս-արեւելք խոտորելով մինչեւ Սիմուչէն՝ Սիուէն-Հայչէնկ ճամբուն վրայ, և հետեւաբար Ճաքոնցիք շատ դիւրաւ պիտի կրնան Ռուսներուն ետեւը դառնալ Թաչիչաօի մէջ, և նաեւ սպառնալ Հայչէնկի։

Նահանջը միայն կրնայ փրկել Թաչիչաօի մէջ գտնուած ռուս զօրքերը, և եթէ այդ բանին համար ժամանակ ունենան Ռուսք, մեծ բարեբախտութիւն մըն է իրենց համար։ Վերջին հեռագրական լուր մը երէկ կը ծանուցանէր թէ զօրավար Բուրօքաթին իսկոյն հրաման ղրկեց Թաչիչաօ գտնուած զօրքերուն քաշաքը պարպել և փութալ դուրս ելնել։ Լիաօեանկ ալ սպառնալիքի ներքեւ է քանի որ Բուրօքաթի զինուորները Մօթիէնլինկի կիրճէն առաջ քաշելու ըսկրսած են։ Ճաքոնական աջ թեւին հեռաւոր ծայրը երթալով Մուքտէնի կը մօտենայ։ Սրատանէն ի վեր այսպէսի զինուորական կացութիւն տեսնուած չէր։ Դեռ մէկ շաբաթ առաջ կը կարծէինք թէ Ռուսք կրնային համախմբուիլ Մուքտէնի և Լիաօեանկի միջեւ, և Դայրընկի չուրջ մղուած վերջապահական կռուին հանգամանքը հաւանական կ'ընէր այս ենթադրութիւնը. բայց զօրավար Սախարովի վերջին տեղեկագրութիւնը Ռուսներուն վերջին յոյսն ալ ի դերեւ կը հանէ, որովհետեւ հիմա Ճաքոնցիք կրնան, ո՛ւր որ ուզեն, Հայչէնկի հարաւային կողմը կռուի բռնուիլ Ռուսներուն հետ։ Ճաքոնցիք Թալինկ կիրճէն գալիք իրենց աջ թեւին վերջին մասին կը սպասեն յարձակումը սկսելու համար, ըսել է՝ առ առաւելն երեք-չորս օր ալ պէտք է սպասել։

Ռուսք իրենք ալ հաւատ չընծայեցին այն 30,000 ճաքոնական կորուստին, որ Բորթ Արթուրէն փախչող Զինացիներուն սուտն էր։ Համոզուած են թէ Բորթ Արթուրի չեն կրնար տիրել Ճաքոնցիք առանց ահագին զոհողութիւններու, բայց Բորթ Արթուր տակաւին առնուած չէ։

ՊԱՐԶ ԽՕՍՔԵՐ

"ԱԶՆՈՒԱԿԱՆ ԳՐՈՂ„ (!)

Պէրպէրեան վարժարանի այս տարուան քննութիւններն պլապէս չահեկան և օգտակար եղան։ Բարոյագիտութեան քննութիւնը մանաւանդ ո՛չ միայն ի յայտ բերաւ ուսանողներուն կիրթ ու ազնիւ ըմբռնումը բարոյականի սկզբունքներուն վրայ, զոր այնքան ձեռնհասութեամբ կ'աւանդէ Պէրպէրեան էֆէնտի, այլ նաեւ հրահանգիչ դաս մը եղաւ այն «ազնուական գըրողներին», որ Նիլէական խրթնութիւններով չատ զբաղած ըլլալուն՝ մինչեւ հիւսիս-արեւելք խոտորելով՝ մինչեւ Սիմուչէն՝ Սիուէն-Հայչէնկ ճամբուն վրայ, և հետեւաբար Ճաքոնցիք չատ դիւրաւ պիտի կրնան Ռուսներուն ետեւը դառնալ Թաչիչաօի մէջ, և նաեւ սպառնալ Հայչէնկի։

Նահանջը միայն կրնայ փրկել Թաչիչաօի մէջ գտնուած ռուս զօրքերը, և եթէ այդ բանին համար ժամանակ ունենան Ռուսք, մեծ բարեբախտութիւն մըն է իրենց համար։ Վերջին հեռագրական լուր մը երէկ կը ծանուցանէր թէ զօրավար Բուրօքաթին իսկոյն հրաման ղրկեց Թաչիչաօ գտնուած զօրքերուն քաշաքը պարպել և փութալ դուրս ելնել։ Լիաօեանկ ալ սպառնալիքի ներքեւ է քանի որ Բուրօքաթի զինուորները Մօթիէնլինկի կիրճէն առաջ քաշելու ըսկրսած են։ Ճաքոնական աջ թեւին հեռաւոր ծայրը երթալով Մուքտէնի կը մօտենայ։ Սրատանէն ի վեր այսպէսի զինուորական կացութիւն տեսնուած չէր։ Դեռ մէկ շաբաթ առաջ կը կարծէինք թէ Ռուսք կրնային համախմբուիլ Մուքտէնի և Լիաօեանկի միջեւ, և Դայրընկի չուրջ մղուած վերջապահական կռուին հանգամանքը հաւանական կ'ընէր այս ենթադրութիւնը. բայց զօրավար Սախարովի վերջին տեղեկագրութիւնը Ռուսներուն վերջին յոյսն ալ ի դերեւ կը հանէ, որովհետեւ հիմա Ճաքոնցիք կրնան, ո՛ւր որ ուզեն, Հայչէնկի հարաւային կողմը կռուի բռնուիլ Ռուսներուն հետ։ Ճաքոնցիք Թալինկ կիրճէն գալիք իրենց աջ թեւին վերջին մասին կը սպասեն յարձակումը սկսելու համար, ըսել է՝ առ առաւելն երեք-չորս օր ալ պէտք է սպասել։

Ռուսք իրենք ալ հաւատ չընծայեցին այն 30,000 ճաքոնական կորուստին, որ Բորթ Արթուրէն փախչող Զինացիներուն սուտն էր։ Համոզուած են թէ Բորթ Արթուրի չեն կրնար տիրել Ճաքոնցիք առանց ահագին զոհողութիւններու, բայց Բորթ Արթուր տակաւին առնուած չէ։

ԱՌԱՒՕՏԻՆ ԱՌԱՔԵԼԻՔՆԵՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Զօրավար Օքուն է որ Նիուչուանկի տիրեց։ Իր 50,000 հոգիով քանի մը օրէ ի վեր շարժման մէջ էր դէպի Նիուչուանկ։ Այսպէս ճաքոնցիք երկու կողմեակի շարժում կ'ընեն. Բուրօքի երկաթուղիի գծին արեւելքէն, իսկ Օքու արեւմուտքէն։ Երկուքն ալ պիտի խոյանան Լիաօեանկի վրայ։ Անմիջական կորուստէ մը խոյս տալու համար, որովհետեւ Բուրօքաթին Թաչիչաօի մէջ 30,000 հոգի միայն ունի, պարտաւորուեցաւ արագ արագ պարպել տալ իր դիրքերը։ Բուրօքաթին պիտի պարտաւորուի Հայչէնկն ալ պարպել Լիաօեանկ վազելու համար, բայց թէ հոն ինչ պիտի կրնայ ընել, յայտնի չէ։ Բեթերսպուրկի մէջ Ռուսք կացութեան տաղնապալի ըլլալը խոստովանելով հանդերձ, կը յայտարարեն թէ Բուրօքաթին դիրի պիտի չբռնուի, քանի որ իր ետեւը երկաթուղիին գիծը բաց է։

Ճաքոնցիներուն բախտէն անձրեւներն ալ բոլորովին դադրած են, և արեւը իր ճառագայթներովը կ'ողողէ Մանչուրիոյ լեռները և դաշտերը։ Թէև տաքը խիստ է։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՃԱՔՈՆԱԿԱՆ ՅԱՌԱՋԽԱՂԱՑՈՒՄ

ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆԵՐԸ ՍԿՍԱԾ

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ԿՈՒԻՆԵՐԸ

(Վերջին թղթաբերով առնուած Եւրոպական թերթերէն։ Դեպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ ծարունակաբար։)

Խոշոր թնդանօթներ և օդնական բազում գունդեր հասած ըլլալով Ճաքոնցիներուն, ասոնք սկսան իրենց յառաջխաղացումը։ Ռուսք ամէն կողմէ ետ կը քաշուին։ Ցարձակումները սկսան բազմաթաբուածեան հրացաններով, յետոյ թնդանօթով։ Ճաքոնցիք իրենց մարակոցները զետեղած էին Մուհօուի մօտ։ Թշնամին Վէյցաուէ յառաջանալով ումբակոծեց Զուալաքանը և գրաւեց Քաչիքէուն։ Ստուար ճաքոնական գունդեր հասմամբուած են Թալինկ կիրճին առջեւ։ Թշնամին Սիակունանի մէջ ալ հզոր դիրք մը բռնած է։

*** Ջարը Սլաթուսթի մէջ զօրքերը աչքէ անցընելէ և սուրբ պատկերներով զանոնք օրհնելէ վերջ, գահատառանգ մեծ դուքսին հետ Սամարա գնաց։ Քաղաքին իշխանութեանց կողմէ իր ընդունելութեան միջոցին, Ն. Վեհափառութիւն Աղնուականութեան դժուարաւ պիտի հաւատար որ Օր. Բոլան ըլլար Վարդանոյշի դէմ նստողը։ Տիկ. Պարգեւեան անմիջապէս զղջաց Ամէլիի նկատմամբ տածած աննպաստ գաղափարներուն վրայ և յարգանօք ձեռքէն բռնելով անոր,

—Բարի՛ էք եկեր, աղնիւ Օրիորդ, ըսաւ, երէկուընէ ի վեր մեր ընտանիքին խօսակցութեան պատուաւոր առարկան դուք էք. Նուարդ չարուսնակ ձեր վրայ խօսեցաւ և հիմա կը տեսնեմ որ արդարացի էին աղջկանս ձեզ նկատմամբ ըրած դրուատիքները։

—Երախտապարտ եմ տիկի՛ն, պատասխանեց Ամէլի. ինձ համար բարեբախտութիւն մըն է ասանկ ազնիւ հոգիներով չրջապատուիլը, որոնք միշտ ներող աչքով կը դատեն զիս և իրենց վեհանձնութեան ապացոյցը կը չռայլեն անձիս նկատմամբ։

—Կար կարե՞լը ուրիշ ծագում առաւ, հարցուց Նուարդ, Ամէլիի ձեռագործը զննութենէ մը անցընելով. բայց դուք ճշմարտապէս բարձր արժանիք մը կը ներկայացնէք. աս ի՞նչ նրբութիւն, ի՞նչ ճարտարութիւն։

—Եթէ քիչ մըն ալ չափազանցէք. պիտի վիրաւորուիմ, ըսաւ Ամէլի։

—Մայրս թող դատէ, յարեց Նուարդ, կարուած կերպասը մօրը ներկայելով, խստապահանջ մայրս, որ արուեստէ հասկցող մըն է։

(Շարունակելի)

մարէշալին խօսք ուղղելով, ըսաւ թէ ատարակոյս չունի թէ Ազնուական դասակարգը կը փափաքի ամէն զոհողութիւն ընել իր հայրենիքին համար։ Յետոյ աչքէ անցուց Ծ. Արեւելքի մեկնելու պատրաստ զօրքերը, և օրհնեց զանոնք իր և Զարուհիին անունով։ Յետոյ այցելեց մայր եկեղեցին, և ժողովուրդին խանդավառ ծափերուն միջեւ մեկնեցաւ քաղաքէն։

** Վլատիվոսթոքի ռուս պաշտօնաթերթը պարտաւորուեցաւ իր հրատարակութիւնը դադրեցնել թուղթ ճարելու անկարելիութեան պատճառաւ։ Վերջերս այդ թերթը պատատի կանանչ թուղթի վրայ կը տպուէր։

** Երբ Պատերազմին վիճակը այս է, և Ճաբոնական Բանակները ամէն կողմէ Մանչուրիոյի վրայ քալելու համարձակութիւնը կ'ունենան, Մոսկովսքի Վեդոմոսքի կը խօսի այն պայմաններուն վրայ որոնցմով միայն կարելի է հաշտութիւն պարգեւել Ճաբոնի։ Ռուս թերթը ամենայն պաղարիւնութեամբ հետեւեալ պայմանները կը դնէ։—Ճաբոն պէտք է ուղղակի Ռուսիոյ դիմէ հաշտութիւն աղերսելու համար, առանց երրորդներու միջնորդութեան։ Պայմաններն ալ թիւով երեք են։—Ճաբոնցի մը պիտի չմնայ Մանչուրիոյ և Քորէայի մէջ, Ճաբոն պատերազմական տուգանք պիտի վճարէ, Ճաբոն Ռուսիոյ պիտի թողու Ցուշիմա կղզին, որ քօրէական ցամաքին մօտ գտնուելուն պատճառաւ Ռուսիոյ համար վտանգաւոր է եղեր։ Անցեալները այսպիսի պայմաններու վրայ խօսած էին Ռուսք։

** Ռուս կառավարութիւնը Միլանի Քօրծա և Պէնեւէթթի Տունին ապրսպրեց 100,000 կոտոր կուրծքի զրահ, զնդակի անթափանց ռուս հետեւակազօրաց համար, վեց չարաթէն յանձնելի։։

** Անգլիական նաւախումբը որ յուլիս 7ին յանկարծ մեկնեցաւ Վլատիվոսթոքէ, տակաւին պտոյտ կը կատարէ Եունկիզիկ ծովածոցին մէջ, Վլատիվոսթոքէ 30 մղոն հեռի։ Կ'ըսուի թէ այդ Նաւախումբը Բորթ Արթուրի առջեւ կատարուած դէպքերուն ելքին կը սպասէ։ Նաւախումբը կը բաղկանայ չորս զրահաւորներէ, չորս յածանարէ մէկ փոխադրանաւէ, և չորս Թորփիդոյ հալածներէ։ Նովոյէ Վրէմիա կ'ըսէ որ եթէ Բրիտանական Նաւախումբին այս մեկնումը կապ ունի ո և է կերպով անգլեւաճաբոնական Պայմանագրութեան հետ ա'յն մտօք թէ Բորթ Արթուրի գրաւման պարագային Անգլիացիք պիտի պարպեն Վլատիվոսթոքը, մեզի այնպէս կը թուի թէ Մեծն Բրիտանիա չափազանց կ'աճապարէ։»

** Ճաբոնցիք իրենց յարձակումները կը շարունակեն Բորթ Արթուրի վրայ, բայց ռուս զօրավար Ցոք յաջողապէս ետ մղեր է յամառ յարձակումը։ Քաղաքին անկումը Ռուսք ցարդ անկարելի կը նկատէին, բայց քանի որ Ճաբոնցիք երթալով կը մօտենան, հանքային կարծիքը կամաց կամաց անխուսափելի իրողութեան կը վարժուի Ռուսիոյ մէջ։ Կան սակայն [illegible] մը Ռուսներ որոնք մինչեւ հիմա բոլորովին համոզուած են թէ զօրավար Քուրոքաթքին պարզապէս խաղ կը խաղայ Թշնամիին հետ, և Ճաբոնցի անխելք զօրավարները կամաց կամաց բայց ապահովաբար ներսերը կը քաշէ իր ճանկին մէջ, իբրեւ նախապատրաստութիւն ահագնադղորդ [ճակատամարտի մը որ վաճառ պիտի տայ պատերազմին։ Բայց Ռուսներուն մեծ մասը հիմա համոզուած են թէ խնդիրը ատանկ չէ, և թէ Բորթ Արթուրի անկումը մօտալուտ է։

** Երբ ամբողջ կառախումբ մը լեցուն ռուս զինուորներ ճամբայ պիտի ելնէին Խարքովի կայարանէն, բաղմութիւն կիներ իրենց զաւակներուն հետ հաւաքուած ըլլալով հոն, ողբերթ կը մաղթէին իրենց ամուսիններուն, և կ'ըսէին անոնց որ անհոգ ըլլան իրենց կացութեան մասին, որովհետեւ կառավարութիւնը հայրաբար պիտի դրամանէ զիրենք։ Նոյնօրինակ տեսարաններ պարզուեցան Քիւվի և ուրիշ հարաւային նահանգներու կայարաններուն մէջ։

** Վերջերս Գերմանիայէն գնուած փոխադրանաւերը հասնելնուն պէս, Պալթիկի ռուս նաւախումբը ճամբայ պիտի ելնէ եղեր, և ուղղակի Վլատիվոսթոք պիտի երթայ։ Սեպտ.ին սկիզբները Ծ. Արեւելք պիտի մեկնի Օտեսայի պահակազօրաց 15րդ զօրաբաժինը, որ 12,500 հոգիէ կը բաղկանայ։ Հարաւային նահանգէն ուրիշ երեք զօրաբաժիններ ալ պիտի մեկնին յաջորդաբար։

** Ճաբոնական յառաջապահներ եթեցեր են վերջերս Լիաօճանկէն տասներկու քիլէօ մղոն հեռի։ Զանազան կիրճերու առջեւ Ճաբոնցիներուն թիւը միշտ կ'աւելնայ։ Ռուսք կիրճերը չեն կրնար բռնել։ Մօթիէլինկի կիրճը նորէն Ճաբոնցիներուն ձեռքէն առնելու համար Ռուսներուն ըրած փորձը արիւնալի կռուի մը պատճառ եղաւ։ Ցուլիս 4ին գիշերը մութին մէջ երկու ռուսական վաշտեր 100 ձիաւորներով, բլուրները պաշարող խիստ մշուշի մը ժամանակ ճաբոնական դիրքին մօտեցան։ Պաշարեցին յառաջապահ Ճաբոնցիները, և անոնց խրամներուն վրայ խուժելու շատ յարմար դիրք մը բռնեցին, մինչ քանի մը գունդեր ալ կը փորձէին ճաբոնական դիրքը գրաւել երկու կողմէն դառնալով։ Երբ կռիւը սկսաւ, ճաբոնցի յառաջապահներուն գտնուած չէնքը ճչմարիտ սպանդանոց մը դարձաւ։ Ճաբոնցիք իրենց քնէն արթննալով բռնեցին իրենց թուրերը և սուլիները։ Ռուսք և Ճաբոնցիք այնպիսի խառնաշփոթութեամբ իրար անցան որ անկարելի էր իրենց հրացանները գործածել։ Խրամներուն առջեւ առաջին կռիւէն վերջ գիրկընդխառն կռիւը սկսաւ։ Ճաբոնցիք կիսամերկ վազեցին խրամները պաշտպանելու։ Առաջին յարձակումը ետ մղուեցաւ, բայց Ռուսք կէս ժամուան մէջ դարձեալ երկու անգամ յարձակեցան։ Այս միջոցին օգնական զօրք հասաւ Ճաբոնցիներուն, որոնք սկսան Ռուսները ետ քշել, մանաւանդ որ ըստ բաւականին լուսցած ըլլալով, կարելի էր այլ ևս որոշել զիրենք։ Այս յարձակումը սկսէն երկու ժամ վերջ, Ճաբոնցիք Ռուսներուն ետեւէն ինկան մինչեւ մէկ մղոն տեղ ձորն ի վար։

** Ցայտնի է թէ ամէն տարի Նիժնի Նովկորոտի մէջ ահագին Տօնավաճառ մը կ'ըլլայ, ուր ամբողջ Ռուսիոյ մեծ քաղաքներէն և կարեւոր կեդրոններէն մեծաքանակ վաճառք կը հասնին։ Այս միջոցիս սակայն ձեռնհաս վարչութիւնը կը խորհի Բեթերսպուրկի մէջ թէ Պատերազմին պատճառաւ Նիժնի Նովկորոտի այդ Պազարը տեղի պէ՞տք է ունենայ թէ ոչ։ Թէև այդ Պազարին կարեւորութիւնը մեծապէս ինկած է վերջին տարիներս, տակաւին հարիւր հազարաւոր մարդիկ դեռ կը մասնակցին անոր։ Հոն է որ Կեդր. և Ծ. Ասիոյ մուշտակի վաճառականները կը հանդիպին իրենց Ռուս և Եւրոպացի յաճախորդներուն, այնպէս որ մեծ վնաս առաջ պիտի գայ վաճառականութեան, եթէ այս Տօնավաճառը սովորականին պէս տեղի չունենայ։ Կը վախցուի նաև որ հեռաւոր արտասահման վայրերէն ալ բազմութիւն հաւաքուելով քոլէրա ճարակի Ռուսիոյ մէջ։

** Թոքիոյէ կը հեռագրեն թէ Վլատիվոսթոքի դէմ նաւային գործողութիւնք պիտի սկսին օգ. 1ի առթիւ։ Ճաբոնական չորս նաւաբաժիններ պիտի գործածուին այդ գործողութեանց համար։

** Մարէշալ Օեամա հայրենասիրական Ցայտարարութիւն մը ուղղեց բովանդակ Ճաբոնական Բանակին։

ԱՆԳԼԻՈՑ ՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ։— Ազատական-Միութենական կուսակցութեան մէկ գումարման մէջ, որ տեղի ունեցաւ Կայսերական թատրոնին սրահը, Մր. Զէմպրլէն նախագահ ընտրուեցաւ փոխանակ հրաժարեալ Տէվընշիրի դուքսին։ Լորտ Լէնսատուն և ծովային գործոց նախարար Լորտ Սէլպօրն դեր նախագահ ընտրուեցան։

Մր. Զէմպրլէնի մաքսային ծրագիրը առաջին յաջողութիւն մը ունեցաւ նոյն իրիկունը Միութենական գումարման մը առթիւ Ալպերթ Հոլի մէջ։ Ներկայ էին 12,000 հոգի։ Գաղթային գործոց նախորդ նախարարը յայտարարեց թէ կառավարութիւնը, միութենական կուսակցութեան հետ համախոհուրդ, հարկ կը դտաէ ընդունիլ մաքսային փոխադարձութեան կարգադրութիւններ սոյն օտար երկիրներուն դէմ որոնք բարձր մաքսերու կ'ենթարկեն անգլիական արտադրութիւնները, և արդիւնալ մաքսերով իրենց հրապարակները կը փակեն անգլիական վաճառականներուն առջեւ։ Մր. Զէմպրլէն, բացի այս քաղաքականութենէն, դարձեալ շեշտեց բրիտանական գաղթավայրերուն նախամեծարական սակագին մը շնորհելու հարկը, մայր հայրենիքին և անոնց միջեւ աւելի սերտ յարաբերութիւններ հաստատելու համար։

Բայց նախարարական բաղմաթիւ երեսփոխաններ խստիւ հակառակ ըլլալով մաքսային քաղաքականութեան մը, հարցասնդում պիտի ընեն Մր. Պալֆուրի թէ ինչո՞ւ համար երկու նախարարներ (Լէնսատուն և Սէլպօրն) ներկայ էին գումարման։

ԲՐԻՒԿԷՐ.—Թրանսվալի Պօէրական Հանրապետութեան նախկին նախագահ Մ. Քրիւկէր թոքատապէ մեռաւ։ Իր մահէն առաջ փափաք յայտնեց որ Թրանսվալ թաղուի, և այս մտօք իր ընտանիքին կողմէ աղերսագիր մը մատուցուեցաւ անգլիական կառավարութեան։ Եթէ արտօնութիւն տրուի, իր բոլոր ազգականները և պարագաները հպատակութեան երդում տալով Հար. Ափրիկէ պիտի մեկնին։ Քրիւկէր կը ընակէր Բլարէնս քաղաքը Պօչէ մասնոցին մէջ։ Մինչեւ անցեալ շաբաթ օր իր սովորական գործերով կզբաղէր, լրագիր կը կարդար և այցելութիւններ կ'ընդունէր։ Բայց կիրակի վիճակը ծանրացաւ որպէս հիւանդութիւն ալ վրայ գալով, և այժը սպառեցաւ։ Բ. գիտակցութիւնը կորսնցուց, և եշ. առաւօտեան ժամը 3ին վախճանը հասաւ։ Իր հիւանդութեան միջոցին իրմէ չէին բաժնուեր իր աղջիկը, Տիկին Էլօֆ և փեսան Մ. Էլօֆ, իր անձնական բժիշկը Տր. Հէյման և իր քարտուղարը՝ Մ. Պրէտել։ Մարմինը զմռսուելով Քիարէնսի մահատունը փոխադրուեցաւ։ Լօզանի Համալարանին մարդակազմութեան ուսուցիչ Բրօֆ. Ռու Մ. Քրիւկէրի դիակզննութիւնը ընելով յայտարարեց թէ նախկին նախագահին շնչերակները ծերութեան հետեւանօք ամիւնացած էին գրեթէ, մանաւանդ վերջին շաբաթներուն։ Մ. Քրիւկէրի մահը իր ընտանիքին կողմէ իսկոյն հեռագրուեցաւ Պրիւսէլ, Բօթերտամ, և Բրեդորիա։ Մարմինը Թրանսվալ թաղուելու համար արտօնութիւնը խնդրուեցաւ անգլիական կառավարութենէն՝ Զուիցերիոյ անգլիական դեսպանին միջոցաւ։

** Մ. Քրիւկէր երկու անգամ ամուսնացած էր։ Առաջին կինն էր միսիս Օրիորդ սիւ Բէօր—սերուռնդ վիրաբոյժի մը որ Բարեյոյս գացած էր ԺԶ. Դարուն, և իրաւամբ կը պնդէր թէ կը վերաբերի այն ընտանիքին որմէ սերած էր կարդինալ Ռիշլիէօ։ Կանուխ մեռաւ, ծնունդ տալով զաւկի մը, որ ան ալ մեռաւ ազոյ հասակին մէջ։ Երկրորդ անգամ ամուսնացաւ իր առջի կնոջ ազգականուհիին հետ, որմէ ունեցաւ 16 զաւակ, որոնք ամուսնացան և Նախագահին ընտանեկան շրջանակը հոխացուցին հարիւրէ աւելի թոռներով։

Նախագահին անցուցած կեանքը բոլորովին հակապատկերն էր այն ժողովրդային գաղափարին թէ նախկին Պօէրապետը կը վայելէր այն միլիոնները զոր Թրանսվալէն դուրս ելած ատեն իրեն հետ բերած էր։ Քրիւկէր չատ պարզ կ'ապրէր պարզ՝ կամ աւելի խեղճ կերպով կահաւորուած ատն մը մէջ։ Պերճանքի, և նոյն իսկ սովորական հանգստաւէտութեան ամէն երեւոյթ վտարուած էր, ճաշասրահին գրելասաւոր զարդն ըլլալով միայն կաղապատ խոշոր սնտուկ մը՝ ժանգոտած գամերով, որուն մէջ նախագահին անձնական թուղթերը կը գտնուէին։ Տանը միակ հրապուրիչ կողմը պարտէզն էր, ուր Մ. Քրիւկէր իր օրուան մեծ մասը կ'անցնէր Ս. Գիրք կարդալով։ Միշտ իր հինցած վերարկուն կը հագնէր, ժանգոտած գլխարկ մը կը դնէր, ահագին հովանոց մը ունէր, և ի հարկին բամբակէ ձեռնոց կը դնէր, ասանկով տեսակ մը ծաղրանկար կազմելով։ Այցելու չէր ընդուներ, ինքզ դուրս չէր ելլեր։ Հազիւ հազ երբեմն կը տեսակցէր Օրանժի նախկին նախագահ Շթէյնի և երբեմնի պօէր հանրապետութեան եւրոպական ներկայացուցիչ Տօքթ. Լէյտսի հետ։

** Մ. Քրիւկէր իր Նախագահութեան միջոցին 175,000 ֆր. տարեթոշակ կ'ընդունէր, 7,500 ֆր. ալ սուրճի համար։ Կ'ըսէին թէ Նախագահը վերջին գումարը կը բաւեցնէր իր բոլոր պէտքերուն, և 175,000 ֆր. կը խնայէր։ Հացկերոյթներ և կամ նախճաներ տալու սովորութիւն չունէր։ Այցելուներուն սուրճ կը հրամցնէր միայն իր Նախագահութեան օրով։

ԹԻՊԷԹԻ ԱՐՇԱՒԱՆԸՐ.—Անգլիացիք Ցուլիս 14ին սկսան առաջ քալել Թիպէթի մայրաքաղաքին՝ Լհասայի վրայ։ Ճամբան հեռագրաթել չգտնուելուն պատճառաւ, հաղորդակցութիւնները պիտի պահպանուին հեծեալ հետեւակներու միջոցաւ։

** Գնդապետ Եընկըզվէնտ հետեւեալ Ցայտարարութիւնը ուղղեց Թիպէթցիներուն։—

«Բրիտանական կառավարութիւնը կը փափաք բարեկամաբար ապրիլ Թիպէթցիներուն հետ, բայց պէտք է ամէն ոք գիտնայ թէ անգլեւհնդիկ կառավարութեան հետ ատկէց առաջ կնքուած Պայմանագրութիւնը չյարգուեցաւ Թիպէթի կողմէ հակառակ Միջազգային պարտաւորութեանց։ Թիպէթ մերժեց նախ՝ բարեկամական ոգւով բանակցել երկու կառավարութեանց միջեւ առկախ խնդիրներուն վրայ, և երկրորդ՝ թոյլ տուաւ որ զինեալ ուժեր յարձակին վերոյիշեալ նպատակ ղրկուած Բրիտանական Պատուիրակութեան վրայ։ Հետեւաբար բրիտանական կառավարութիւնը պարտաւորուեցաւ իր դժգոհանքը յայտնել, հատուցում պահանջել Թիպէթական կառավարութենէն, որուն նոր պատեհութիւն մը կը տրուէր նոյն վիճելի կէտերուն վրայ բանակցելու։ Այդ գոհացումը չտացուելով, անգլեւհնդիկ արշաւախումբը Լհասայի վրայ պիտի քալէ բանակցութիւնները հոն կատարելու համար, եթէ ընդունուին։ Հետեւաբար այս յայտարարութեամբ կը ծանուցուի որպէսզի յարձակում չընեն Պատուիրակութեան ընկերացող անգլեւհնդիկ զօրքերուն վրայ, եթէ չենուզեր արժանաւոր պատիժի ենթարկուիլ։ Բրիտանացիք չեն փափաքիր Թիպէթցիներուն հետ կռուիլ կամ անոնց ներքին գործերուն միջամտել, և բրիտանական կառավարութիւնը իր աւանդական քաղաքականութեան համաձայն պիտի յարգէ տեղացիներուն կրօնը։»

** 2000 Թիպէթցի զինուորներ Բարալա կիրճը բռնած են Լհասայի ճամբուն վրայ։

ԱՆԴԼԵՒԻԳԵՐՄԱՆ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ.— Լոնտոնի Միջազգային Ընկերութեան և Պէրլինի Վաճառականներուն և գործարանատէրներուն Միութեան պատուիրակներուն միջեւ բանակցութիւններ կը կատարուին, որպէսզի Լոնտոնի գլխաւոր վաճառականներուն կողմէ ներկայացուցիչներ այցելութիւն տան Պէրլին։ Այս այցելութիւն բարւոք ազդեցութիւն պիտի գործէ երկու մայրաքաղաքներուն առեւտրական յարաբերութիւններուն վրայ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Արեւելքէն արեւմուտք ուղղութեամբ երկրաշարժ պատահեցաւ Ֆրանսայի Պրիանսոն քաղաքին մէջ։ Նախ խուլ ձայն մը լսուեցաւ, և կարծուեցաւ թէ վառօդարանը արկածով պայթած է։ Ցնցումը 12 երկվայրկեան տեւեց, և նիւթական մեծ վնաս պատճառեց, մանաւանդ նոր աշէն տուներուն համար։ Քաղաքին հին զօրանոցը շատ վնասուեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՎԱՏԻԿԱՆ.— Արտաքին գործոց նախարար Մ. Տելքասէ բողոքեց Վատիկանի մօտ, առանց Ֆրանսական կառավարութեան հաւանութեան թեմական եպիսկոպոսներէն մէկ քանին հրաժարեցնելուն համար։ Վատիկան դեռ պատասխանած չէ։ Վեց եպիսկոպոս Հռոմ երթալու հրաման առացած են, բայց Մ. Տելքասէ ծանոյց անոնց թէ պէտք է յետաձգեն իրենց մեկնումը։

ԱՍՏՈՒԱԾԱՄՕՐ ՊԱՏԿԵՐԻՆ ԴՈՂՈՒԹԻՒՆԸ.—Քաղանէ (Ռուսիա) առնուած լուրերուն նայելով, գողցուեր է Աստուածամօր հռչակաւոր պատկերը, որ կը պահուի Պոկրովսքիցքի վանքին մէջ։ Այս հրաշագործ պատկերին գողութիւնը աւելի խորունկ տպաւորութիւն առաջ բերաւ Օրթոդոքս Ռուսիոյ խուժանին վրայ քան Ծ. Արեւելեան կորսուած ճակատամարտի մը լուրը։ Ռուսիոյ մէջ ամէնէն աւելի նուիրական համարուած բաներէն մին էր։ Ամէն դասակարգէ անձինք, մեծ ու պզտիկ, այդ հրաշագործ պատկերին մաղթանք կ'ուղղէին։ Ազնուականները, գիւղացիները հաւասարապէս կը պաշտէին զայն։ Ռուսերուն ռամիկ դասակարգը նոյն իսկ կը կարծէ թէ այդ պատկերին կորուստը դժբախտութիւն կը նշանակէ Ռուսիոյ համար, հիմակ որ Ծ. Արեւելքի մէջ Պատերազմի բռնուած է։ Ռուսք Քազանի եկեղեցիին այդ պատկերին կը վերագրէին Ռուսիոյ յաջողութիւնները, և կը կարծէին նաև թէ նոյն Պատկերն էր որ օգնութեան հասաւ զօրավար Քուրոքսովի՝ որ Պօրտինայի ճակատամարտը շահեցաւ Ֆրանսացիներուն դէմ։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍՐ, որ այս պահուս Սկանտինաւեան ծովեզերքներուն երկայնքը իր տարեկան պտոյտը կը կատարէ, նամակ գրելով Կայսրուհիին՝ գանգատ կը յայտնէ օգերուն նեղ վիճակին վրայ։ Ն. Վեհափառութիւն կը յայտարարէ թէ անկարելի է չդգենալ ուր վերնայարկին վրայ կենալ առանց հատ բալթոյի։ Ջերմաչափը (Ֆարէնհայթ) մինչեւ 50 աստիճանին հասած է։

** Վիլհէլմ կայսր աշնան Անգլիա պիտի այցելէ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊՈՒԷՍԿԱ ԵՒ ՓԱՓՈՒՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ԲԵԹԵՐՍԳՈՒՐԳ, Ցուլիս 17.— (Պաւսօճական), Զօր. Սախարով Ռուսերուն կատարած վերջին հետազօտութեանց վրայ Ընդհ. Սպայակոյտին ուղղած իր տեղեկագրին մէջ կը հաստատէ թէ Թշնամին կ'ամրացնէ Ֆէնշուլիկնի և Մատուլինի միջեւ գտնուած կիրճերը, և կը յարէ թէ Ճաբոնցիք գրաւած են Սիհուլինի կիրճը։ Տեղեկագիրը կ'ըսէ նաեւ թէ Թշնամին հրացանաձգութենէ մը վերջ գրաւեց Քանցիա-Բուծայի կիրճը, Սիմուչէնի արեւմտեան կողմը (Հայչենկի հարաւ-արեւելեան կողմը 20 քիլոմէթր հեռու)։ Սէունդօձայի մէջ Ճաբոնցիք 5000 հետեւակազօրք համախմբած են թնդանօթներով և հեծելազօրքով։

—Զօր. Սախարով տեղեկագրի մը մէջ կ'ըսէ թէ Ռուսք Ճաբոնցիները վանեցին դիրքէ մը զոր կը գրաւէին Ռայչուի մօտ։ Սիաքուչանի մէջ 5000 Ճաբոնցիք համախմբուած են։ Ճաբոնցիք ամրութիւններ կը շինեն և խրամներ կը բանան Ֆէնշուլիկնի և Մատիէնլինկի կիրճերուն մօտ։

ԲԱՐԻԶ.—Ռուսական աղբիւրէ կը ծանուցուի թէ Անգլիա Գերմանիոյ պիտի թողու Ուէյ-Հայ-Ուէյը։

ԼՈՆՏՈՆ. - Բեքինէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Քուանկ-Սիի մէջ ըմբոստութիւնը զգալապէս ծանրացած է։

ԼՈՆՏՈՆ. — Զիֆուէ Ռիւթերի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Ճաբոնցիք գրաւեցին Դալչի, զոր զօրեղապէս կ'ամրացնեն։

ԲԱՐԻԶ.—Ճաբոնցիք Դիւմէն գետին ուղղութեամբ պատրաստութիւն կը տեսնեն, Վլատիվոսթոքի վրայ քալելու համար։

ԲԱՐԻԶ.—Այսօր ահագին բազմութիւն մը ներկայ էր Մէզօն-Լաֆիդի ձիարշաւներուն։ Մ. Լուպէ ևս ներկայ էր։ Հանրապետութեան նախագահին մրցանակը շահեցաւ Կուվէրնան անուն ձին։

ՇԱՆՊԷՐԻ.—Բուռն մրրիկներ աւերեցին Շանպէրիի և Ալպէրվիլի շրջանները։ Շանպէրկի մէջ 15 հոգի մեռան և Ալպէրվիլի մէջ 12 հոգի։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՄԵՌԵԼՈՑԻ ՏՕՆԸ

Երէկ, Մեռելոցի Տօնին առթիւ, Բերայի գերեզմանատան եկեղեցին լեցուած էր խուռն բազմութիւնով մը, մեծ մասը մայրաքաղաքիս զանազան թաղերէն հաւաքուած։ Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազան պատարագեց և քարոզեց։ Պատարագէն ետք, Ն. Սրբազնութիւնը թափօրով առաջնորդուեցաւ գերեզմանատան պարտէզը, Յակոբ Դ. Կաթողիկոսի դամբարանը, ուր հոգեհանգստեան շարականներ և աւետարան կարդացուեցաւ։

** Մայրաքաղաքիս միւս Հայ գերեզմանատուններուն մէջ ալ մեռելոցի արարողութիւններ կատարուեցան։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ գոց էր երէկ, Մեռելոցի առթիւ։

ԱՄԵՆ. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐԸ ինչպէս շաբաթ և կիրակի գիշեր ու ցերեկ, նոյնպէս ալ երէկ, Սկիւտարի մէջ, հիւրասիրուած էր Սուրբնեան եղբարց գեղեցիկ վիլլային մէջ, որ, այս անգամ ալ, իրեն յատուկ աւանդական ասպնջականութիւնը ցոյց տուաւ թէ՝ Ս. Պատրիարք Հօր և թէ ուրիշ հրաւիրեալներու։

*** Ն. Սրբազնութիւնը երէկ առտու Ս. Խաչի եկեղեցին քարոզեց, իսկ Թաղ. Խորհրդոյ կարգադրութեան գորը յանձնուեցաւ Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ Գէորգ էֆ. Թորգոմեանի որ մինչեւ չորեքշաբթի կարգադրութիւն մը ընէ և արդիւնքը տեղեկագրէ Պատրիարքարան։

*** Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ իրիկուն, Ճեմարան վարժարանի հանդէսէն դուրս գալէ յետոյ մը կատարեց Սուրբնեան էֆէնտիներու հրաւէրով։

*** Ն. Սրբազնութիւնը այսօր կը նագագահէ Պէրպէրեան վարժարանի հանդէսին։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ հաշիւները քննելու պաշտօն ունեցող Գէորգ էֆ. Ասլանեան, որ ասկէ առաջ իր հրաժարականը ղրկած էր Պատրիարքարան, երէկ Երուսաղէմէն մայրաքաղաքս ժամանեց աւստրիական շոգենաւով։

*** Մոնթրէօն կ'ըսէ թէ Գէորգ էֆ. Ասլանեանի տեղ, ուրիշ մը պիտի ղրկուի Պատրիարքարանի կողմէ։ Տարակոյս չկայ թէ կանխահաս է այս լուրը։

ՀԻԱՆԴԻԱՆՈՑ այցելողները գոհութեամբ կը տեղեկացնեն մեզ թէ հաստատութեան նորընտիր տնօրէն Յակոբ էֆ. Համամճեան իր մասնաւոր գուրգուրանքին առարկայ ըրած է այդ հաստատութիւնը և իրեն՝ ոչ նուազ սիրով և հոգածութիւնով կ'օժանդակէ փոխ-տեսուչ Իսրայէլ էֆ. Հայկազն որ երկար տարիներու փորձառութիւնը ունի այդ հաստատութեան մէջ։

ՊԱԼԱԹի Խորէնեան վարժարանի այս տարուան ընթացաւարտներէն Գ. Միհրան Պիւլպիւլեանի յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսը կատարուեցաւ երէկ Ս. Հրեշտակապետ եկեղեցիին մէջ։ Հանդէսին կը նախագահէր թաղին քարոզիչ Տ. Վահան վրդ. Տ. Մինասեան, իր շուրջը ունենալով քահանաներ և դպիրներ։ Դագաղը ծաղկեպսակներով ծածկուած՝ դրուած էր մահաբեմի մը վրայ, զոր կը շրջապատէին վարժարանի տաները և ուսուցչական մարմինը։ Մեռելական արարողութենէն ետքը քարոզիչ հայր սուրբը պարզուկ բայց սրտառուչ դամբանականով մը պատկերացուց ողբացեալ պատանիին բազմադիմի բարեմասնութիւններն և այն ընդհանուր սուգը, որով համակուած էին առ հասարակ թաղեցիք։ Վարժարանի մեծ դրան առջեւ թափորը կանգ առաւ և իր ընկերներէն Պ. Գեղամ Թոփճեան գրաւոր կերպով ի յայտ բերելով անոր դպրոցական օրինակելի կեանքը՝ պատմեց իրենց զգացած անմոռանալի ցաւը։ Յետոյ վարժարանին Տնօրէն Գէորգ էֆ. Սիմքէչեան կարճ բայց յուզումալից դամբանական մը խօսեցաւ։ Ուրկէ վերջ թափորը ուղղուեցաւ դէպ ի Էսրինէ-գաբուն գերեզմանատունը, և ամփոփուեցաւ վաղամեռիկ ուսանողին մարմինը։ Ողբացեալ պատանին հազիւ 13 տարեկան էր և մասնաւոր ընդունակութիւն ունէր երաժշտութեան և նկարչութեան։

ԲԱՆԿԱԼԹԻ ԲԱԳՐԱՏՈՒՆԻ վարժարանին մէջ տեղի ունեցաւ դպրոցական սիրուն հանդէս մը, որ բոլորովին ընտանեկան հանգամանք մը ունէր։ Մանկապարտէզի վարիչ՝ Օր. Արաքսի ժամակոչեան իր փոքրիկ սանիկներուն ուսուցած էր մանկավարժութեան բոլորովին համաձայն՝ խաղեր և արտասանութիւններ։ բաց ատի փոքրիկներուն ցոյց տուած եռանդն ու զուարթութիւնը ծաւալեցան նաեւ ներկաներուն։ Մանկապարտէզի փոքրիկներէն վերջ Ուսումնարանի աշակերտք բեմ եկան և իրենց լաւ ու առոյգ արտասանութեան շնչերովը շատ ու շատ գոհունակութեան արժանացան։ Վարժարանին տեսուչ Արամ էֆ. Նիկողոսեան կարճ, զուարթ խօսքերով ամփոփ տեղեկութիւն մը տուաւ վերջացող տարեշրջանին վրայ։

Վարժարանին Հիմնադիր-Տնօրէն Յակոբ էֆ. Բագրատունի ևս կարճ բանախօսութեամբ՝ ջերմ շնորհակալութիւններ յայտնեց Տեսուչ Արամ էֆ. Նիկողոսեանի և Տեսչուհի Տիկին Ռոզ Նիկողոսեանի։

Հանդէսը փակուեցաւ Հայր մերով, ներկաները վարժարանին պաշտօնէութեան յայտնեցին իրենց շնորհաւորութիւններն ու մեկնեցան գոհ սրտով։

ՃԵՄԱՐԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ԱՄԱՎԵՐՋԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

Եղանակին հանդէսներուն մէջ յաջողածներէն մէկը եղաւ Սկիւտարի Ճեմարան-Վարժարանի երէկի սարքած հանդէսը։ Վարժարանին պարտէզը նախապէս պատրաստուած էր արդէն, և բեմ մը շինուած։ Դարգեր, դափնիներ և օսմ. դրոշներ կը գեղազարդէին հանդիսավայրը։ Ս. Պատրիարք Հայրը, ըստ սովորութեան կը նախագահէր, իր շուրջ ունենալով Ս. Խաչի քարոզիչ Տ. Մկրտիչ եպիսկ. Վահատեան, Ս. Կարապետի քարոզիչ Տ. Ներսէս Մ. վրդ. Դանիէլեան, Տ. Տիրայր վրդ., քահանաներ, Ռեթեոս էֆ. Պէրպէրեան, Բարթող էֆ. Թէլեան, Ուսումնական Խորհուրդէն Պետրոս էֆ. Կարապետեան, Թաղ. Խորհուրդի ատենապետ Թումիկ էֆ. Սուրէնեան, Թաղ. Խորհրդոյ անդամ և Հոգաբարձութեան ատենապետ Միհրան էֆ. Արծրունի, Թաղականներ, Թերթիս արտօնատէր Յովհ. Ֆ. էֆ. Գալստեան, Սկիւտարցի ծանօթ թաղեցիներ, Տօքթ. Խորխորունի և Պէզազեան, բազմաթիւ տիկիններ և օրիորդներ։

Երբ Ս. Նախագահը պարտէզ մտաւ, աշակերտները սկսան երգել Համիտիէ Մաղը, որ ունկնդրուեցաւ ոտքի վրայ։

Հանդէսը երկու մասէ կը բաղկանար, մանկապարտէզ և նախակրթարան։ Երգերով միշտ կ'ընդմիջուէին արտասանութիւնները կամ տրամախօսութիւնները։

Այս հանդէսին մէջ սա պարզուեցաւ որ Ճեմարանի տղաք միայն չոր և անարդիւն խաղեր չէ որ սորված են. իրենց արտասանութիւնները մանկավարժօրէն պատրաստուած, հաճելի ձեւերու մէջ կը պարէին օգտակար խրատներ և կեանքի, առաքինութեան մասին յորդորներ ու դասեր։ Այսպէս էին Սրճագործները, Փայտահարները, Առեւտ. ընկերութիւն և Նկարիչը Տրամախօսութիւնները։ Մարմնամարզը, մեր փոքրիկներուն կեանքին և առողջութեան հետ ուղղակի կապ ունեցող այդ կրթութիւնը, շատ գեղեցկօրէն պարզուեցաւ հանդէսին մէջ։ Հաճելի էր տեսնել 5էն 10 տարու կարմիր գոգնոցաւոր փոքրիկներ, որոնք միահամուռ կը շարժէին իրենց թեւերը և հարնցաւ օրիորդներու նախանձելի ըլլալու ատիճան ճարտար կերպով կը պարէին քարտիլը, որով վերջացաւ առաջին մասը։

Վարժարանին տեսուչ Մարտիրոս էֆ. Պապօեան կարդաց տեղեկագիրը, ուր պարզեց թէ արդի Հոգաբարձութիւնը շատ արդիւնաւոր շրջան մը ունեցաւ։ Նախ չենքին անյարմարութիւնը նկատի առնելով տարեկան 31 ոսկիով վարձեց արդի չենքը։ Ճաշասեղաններու և այլ նախնական պէտքերու հոգացման առթիւ բաց մը կայ գոյացած, զոր գոցելու համար Ս. Պատրիարք Հայրը հանգանակութեան կոնդակ մը տուած է։ Մեծ յոյս կայ որ ժողովուրդը չպիտի զլանայ իր նպաստը այս կրթական

նպատակին։ Թաղին բարեսէր երիտասարդներէն կազմուած Կրթ. Մասնախումբը ամիսը 450 զրուշ կուտայ զբաղրոցին, իր վրայ ըլլալով գրենական պիտոյքները։ Զատկին ալ 50 աղքատիկ սաներու զգեստ չինեց։ Մասնախումբը ձեռնարկած է նաեւ նոր գրասեղաններու չինութեան։ Տեսուչը յիշեց թէ թոյակները շատ քիչ կը վճարեն եէնի Մահալլէցիք։ Դպրոցը առաջիկայ շրջանին պիտի ունենայ բարձրագոյն Ա. դասարան մը։ Տեղեկագիրը սապէս վերջացաւ. —

«Ճեմարանը մասնաւորապէս եէնի Մահալլէցի և ընդհանրապէս Սկիւտարի պարծանքը եղած է կէս դարէ աւելի շրջանի մը մէջ։ Ներկայ անչուք չէնքը անոր տկար մէկ ցոյցումն է թէեւ, սակայն դայն նիւթապէս եւս վերականգնուած տեսնելու բաղձանքը ընդհանուր է ամէնուս սրտին մէջ և փակելով արդիւնաւոր շրջան մը, կը համարձակինք յուսալ թէ Ճեմարան արժանի պիտի ըլլայ իր անուան։ Նոյն իսկ իր ներկայ անփառունակ կացութեան մէջ, օր մը երջանկութիւնը պիտի ունենանք, կրթական ակնկալութեամբ ոգեւորել զմեզ, սոյն օրինակ հանդէսներ կազմակերպելով նորակառոյց Ճեմարանին մէջ, որ ինչպէս անցեալին, նոյնպէս ալ ապագային պիտի ըլլայ գերագոյն օրրանը Սկիւտարի կրթական պատանեկութեան»։

Երկրորդ մասը սկսած էր արդէն։ Պ. Մարտիրոս Պալեան երախտագիտական ուղերձ մը կարդաց, Վեհ. Սուլթանին համար մաղթանքներ ընելով։ Պ. Եդուարդ Զաֆրաստճեան մեղմ և... վարժապետավայել չեչտերով կարդաց Պէրպէրեան էֆ.ի վարժապետը հառաւած, որ աւելի հաճելի երեւոյթ մը կ'առնէր իր բազմարդիւն հեղինակին ներկայութեան։ Պ. Կարապետ Ծարութիւնեան ֆրանսերէն ոտանաւոր մը արտասանեց։ Օրք. Արաքսի Շիրինեան և Արմենուհի Փէշտիմալճեան, որոնք Դիտութիւնը և Արհեստը կը մարմնացնէին, լաւ առոգանութիւնով մը իրարու հետ վիճելէ ետք վերջապէս կը հաշտուին։ Բուռն ծափերու արժանացաւ մասնաւորապէս Պ. Պօղոս Խորանեանի մէկ մենախօսութիւնը, սխալ դասասան։ Մկրտիչ Աճէմեանի մէկ զուարթախոհ ոտանաւորն է հաղորդուած, անոր անցեալին փառքը և ներկային հնութիւնը պատկերացնող, ուր մարդը հաղուստէն դատելու սովորամոլութեանը կը ձաղկուի։ Այս մենախօսութիւնը քրքջալիր և ոգեւոր ընթացք մը առաւ անո՛ր համար որ արտասանողը դերասանի մը ամէն չարժուձեւերովն և Նրբութիւնովն ի յայտ բերաւ դայն։ Օրք. Ոգնէի Գալբաքճեան և Հերմինէ Փափաղեան արտասանեցին բարոյալից տրամախօսութիւն մը։ Հանդէսին էն հաճելի և անուշ մասերը եաբիներն էին։ Սիրուն անակնկալ մըն էր որ ունեցանք երբ տեսանք Մամուլի աշխատութիւնները բեմի վրայ։ Գրաշարներ կ'աշխատին, մեքենավարներ կը դարձնեն և կաղմարարներ կը կարեն, և ասոնք պզտիկնե՛ր ամէնքն ալ։ Երգախառն խաղ մըն էր աս, որուն եղանակը, յաջող և գեղեցիկ կերպով պատրաստած էր դաշնակահար Ստեփան էֆ. Բաբելեան որ անձամբ կը նուագէր այս մասը։ Նաեւ նուագեց իր պատրաստած ուրիշ ոչ նուազ շնորհաւորելի մէկ կտորը։ Հանդէսը փակուեցաւ զուարթ և ժանկավարժական կատակերգութիւնով մը, Բեականուիթիւնը։ Ամէն մասունք բանի մէյմէկ հոգի կը ներկայացնէր և ասոնք իրարու հետ կը վիճէին առաջնութիւնը առնելու համար իրարմէ։ Աբջուբէնը ներկայացնող 36 պզտիկներուն խաղն էր աս, փակուեցաւ հանդէսը ծափերու մէջ։

Մ. Պատրիարք Հայրը բեմ ելլելով բաղդատութիւնը ըրաւ նախկին կրթութեան և արդի մանկավարժական կրթութեան, որ մեր մէջ մուտ գտաւ հանգուցեալ Տիկին Մատակեանի միջոցաւ։ Պարզեց կրթութեան կարեւորութիւնը, և տեղեկագրին պահանջքները լսելուդ պէս իմաց տուր մեզի, որպէս զի մեր զգուշութիւնները ձեռք առնենք։

Ամենքն ալ խմբուած էին դրան առջեւ, արձաններու պէս անշարժ ու անխօս, երբ ձայն մը, յանկարծ լսուելով իրենց ականջին մէջ, սարսափահար ըրաւ զիրենք։

Ֆիֆին էր որ ոտքին մատներուն վրայ կոխելով յառաջանալէ ետքը, պոռացած էր.

—Ես եմ։ Ահաւասիկ եկայ։

Առաջին յուզումն անցնելէ ետքը, Տիկին Վօլար հարցուց.

—Է՛, ի՞նչ գտար, ձեղնայարկ մը։

—Այո՛, պատասխանեց Ֆիֆի, ձեղնայարկեր, և այնչափ շատ որ ընտրութիւն մը ընել կը մնայ։

—Ուրեմն...։

—Միայն թէ, շարունակեց Ֆիֆի։

—Ի՞նչ կայ։

—Միայն թէ այդ ձեղնայարկերուն ամէնքն ալ երեսուն ոտք վար են, ինչպէս անոնք զորս տեսանք։

—Այն տեսն, ըսաւ Տիկին Վօլար, հոս մնացինք։ Կարելի չէ դուրս ելնել հոսկէ։

—Եթէ սակայն կռնակիդ վրայ թեւ չունենաս, որուն համար պիտի չզարմանայիր, վասն զի մայրութեան հրեշտակն ես դուն։

—Կորսուած ենք, պոռաց Էօժէնի Ալիէդ, ձեռքը ճակտին զարնելով։

—Թերեւս, ըսաւ Սոֆիլար։

—Ամէն մարդ անոր շուրջը հաւաքուեցաւ։

—Դաղափա՞ր մը ունին, հարցուց Լբսաժ։

—Այո՛, և կարծեմ թէ աղէկ է։

—Տեսնենք ի՞նչ է։

—Բանի որ անկարելի է մերձակայ տուներէն մին երթալ, ինչպէս կարծեր էինք, այս տունին առաջին յարկը կ'իջնենք և կը մտնենք սենեակ մը, որուն վարձակալին դուռը,—եթէ վարձակալ կայ—ես կը լմնցնեմ, և հոնկէ մեր մէջէն մէկը կրնայ դիւրաւ վար ցատկել։

—Հապա մե՞նք, հարցուցին Վօլար և Հարտէլ։

—Թողէք որ մինչեւ ծայրը երթամ։ Երբ մէյ մը վար իջնուի, ասանդուղ մը կը գտնուի տեղ մը։

—Սրկու հատ տեսայ որ գետինը պառկեցուցած էին, ըսաւ Ֆիֆի։

—Այն ատեն, կը հասկնաք ի՞նչ ըսել ուզեցս։ Ամենքս ալ կը փախչինք այն ճամբով և քառորդէ մը հեռուները կ'ըլլանք։

—Աղուոր է այդ յատակագիծդ, շուտով իջնենք, ըսաւ Լբսաժ, ձեռքը բանալիին վրայ դնելով։

—Բայց ըսածս պիտի ընեմ, մրմռաց տժգոյն և դայրոյթէն դողդողալ, ես իմ մասիս առնուազն երեք հոգի պիտի պառկեցնեմ գետինը։

Կանչեց Լբսաժն ու Միքոն, որոնք մօտեցան։

—Մտիկ ըրէք, ըսաւ անոնց։ Տեսէք թէ ի՞նչ պիտի ընէք։ Երեքնիս պիտի կենանք դրան երկու կողմը։ Այն միջոցին երբ ներս մտնեն գողերը, ես կը նետուիմ լոյսը բռնողին վրայ և կ'ըսպաննեմ։ Ցետոյ կը ցատկեմ Միլօրտի վրայ, և այս միջոցիս դուք ձեր մարդոցը գործը կը տեսնէք։ Շատ պարզ է, այնպէս չէ՞։

—Օ՜հ, պատասխանեց Լբսաժ վճռական ձայնով մը, որովհետեւ գլուխս պիտի պաշտպանեմ, երկու հոգի ալ ինծի բաժին տուէք։

(Շարունակելի)

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐՔԻ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

Եթէ Խառն դատարաններու առջեւ քննուած դատերու միջոցին դրոշմատուրքի կանոնագրին տրամադրութեանց հակառակ պարագաներ երեւան ելնին, նոյն դատարանները պիտի վճռեն նաև այդ կանոնագանցութիւնները, իրենց հետեւած դատավարութեան համաձայն։

Յօդ. 71.—Եթէ իրմէ պահանջուած տուգանքին հիմնաւորութիւնը առանց ժխտելու, պարտականը խնդրէ որ ամբողջովին կամ մասամբ չնորհուի իրեն նոյն տուգանքը, Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կրնայ այս մասին որոշում մը տալ, պայմանաւ որ դրամական տուգանքը 1000 ղրշ.էն աւելի չըլլայ. իսկ 1000 ղրշ.էն աւելի գումարներու համար, սովորական դատավարութեան պէտք է հետեւիլ։

Ը. ՄԱՍ

Զանազան տրամադրութիւններ

Յօդ. 72. — 1310 Բամազան 7 թուականի դրոշմատուրքի կանոնագրին հրատարակումէն առաջ, կանոնի հակառակ յօրինուած մուրհակները տուգանք պիտի չվճարեն, և պիտի կրնան դատարաններու առջեւ ներկայացուիլ պայմանաւ որ ներկայ կանոնագրին տրամադրութեանց համաձայն դրոշմուած ըլլան։ Կէս ոսկի տուգանք պիտի վճարեն այն դատաւորները, որ նախորդ հատուածին մէջ նշանակուած եղանակին հակառակ, դրոշմէ զուրկ մուրհակներ ընդունելով, ելք կուտան անոնց։

Յօդ. 73.—1310 Բամազան 5 թուականի Կանոնագրէն մինչեւ ներկայ կանոնագրին գործադրման թուականը, օրինական տրամադրութեանց հակառակ յօրինուած թուղթերն ու մուրհակները եթէ սոյն կանոնագրին հրատարակման թուականէն սկսեալ մինչեւ վեց ամիս մանաւորապէս Վարչութեան ներկայացուին, այն ատենուան կանոնագրին համաձայն պահանջելի դրոշմատուրքը միայն պիտի վճարեն։ Այս վեցամսեայ պայմանաժամին լրանալէն վերջ, դատարաններու և կառավարական պաշտօնարաններու ցոյց տրուած այն թուղթերն ու մուրհակները որոնք օրէնքի հակառակ պատրաստուած են, ներկայ կանոնագրին տրամադրած տուրքերն ու դրամական տուգանքները պիտի վճարեն։

Յօդ. 74.—Արեւելեան Բումէլիի նահանգին դրոշմը կրող թուղթերը (նոյն նահանգին մէջ յօրինուած ըլլալու պայմանաւ) կայս. ուրիշ նահանգներու մէջ դրոշմատուրքէ զերծ են։ Նոյնպէս, բոլոր կայս. նահանգներու յատուկ եղած դրոշմները կրող թուղթերը Արեւելեան Բումէլիի մէջ զերծ պիտի մնան դրոշմատուրքէ։

Յօդ. 75. — Մուրհակներուն մէջ յիշուած օտար դրամները հետեւեալ սակագինին համաձայն կը հաշուուին։

	Ղրշ.
Անգլ. ոսկի	110—
Ֆրանսական ֆրանք	4.50
Ռուպլ	11.75
Մարք	5.40
Ռուբօն	4.50
Տօլար	23:—
Ֆիորին	9.—
Եգիպտական ոսկի	114—
Ռուբի	7.50

Վերոյիշեալ ցանկին մէջ չի նշանակուած միւս դրամները դրոշմին փակցուելիք օրուան Քամպիօի սակին համաձայն կը հաշուուին։

Թ. ՄԱՍ

Ցաւելուածական տուրքերու (rեսմի միւնզամմ) դրոսմները

Յօդ. 76.— Բոլոր կալուածներու և ամէն տեսակ նաւերու և նաւակներու վաճառման կամ ժառանգական փոխանցման ձեւակերպութեանց վերաբերեալ տեղեկագրերը 13րդ յօդուածին մէջ որոշուած աստիճանացոյցին համաձայն, համեմատական տուրքի ենթակայ են։

Բայց երբ դուռը պիտի բանար, կանգ առաւ յանկարծ։

—Անդուղին վրայ քայլերու ձայն կայ, մրմռաց։

Ամենքը մտիկ ըրին։

Արդարեւ որոշապէս կը լսուէր ոտքի և ձայնի չչուկ մը։

—Հազա՛ր միլիոն կայծակ, պոռաց Սուֆլար։ Շատ ուշ է։

Զարագործները բոլորն ալ վհատած էին։ Ամենքն ալ ինքզինքնին կորսուած կ'զգային առանց փրկութեան ո՛և է յոյս ունենալու, և ոչ ոք կը խորհէր ինքզինքն ազատել։

—Ամէն բան վերջացած է ուրեմն, հարցուց գեղանին Ալիէդ Սուֆլարի։

—Ատանկ կը կարծեմ, պատասխանեց Սուֆլար տխուր ձայնով մը։

Ցետոյ, գրպանէն հանելով այն զէնքը, որով Տիկին Ռընոն սպաննած էր։

—Բայց ըսածս պիտի ընեմ, մրմռաց տժգոյն և դայրոյթէն դողդողալ, ես իմ մասիս առնուազն երեք հոգի պիտի պառկեցնեմ գետինը։

Կանչեց Լբսաժն ու Միքոն, որոնք մօտեցան։

—Մտիկ ըրէք, ըսաւ անոնց։ Տեսէք թէ ի՞նչ պիտի ընէք։ Երեքնիս պիտի կենանք դրան երկու կողմը։ Այն միջոցին երբ ներս մտնեն գողերը, ես կը նետուիմ լոյսը բռնողին վրայ և կ'ըսպաննեմ։ Ցետոյ կը ցատկեմ Միլօրտի վրայ, և այս միջոցիս դուք ձեր մարդոցը գործը կը տեսնէք։ Շատ պարզ է, այնպէս չէ՞։

—Օ՜հ, պատասխանեց Լբսաժ վճռական ձայնով մը, որովհետեւ գլուխս պիտի պաշտպանեմ, երկու հոգի ալ ինծի բաժին տուէք։

(Շարունակելի)

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

18 Յուլիս 1904

Ֆրանս. 3% Français)	98 02
Բէյժի (Tab. Turcs)	383 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Unif.)	86 10
Երկթուղի (Lots Turcs)	124 —
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	569 —
Թրանսվալ (Transvaal)	104 —

Կարդալ Դ. երես
ՇԵՐԱՄԻ ՀՈՒՆՏԻՆ ԱԶԳԸ

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակատարութեանց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրները.—

ԲԱՐԻԶ, 18 Յլս.— Խիստ վերապահութեամբ կը ծանուցուի թէ Բորթ-Արթուրի ռուս նաւաբանը մեծամասնութեամբ, յաջողեր է բաց ծովը ելլել Բորէյսի նեղուցին ուղղութեամբ։

—Զրոյց կը շրջի թէ Զօր. Սթէօսէլ յաղթական ելք մը ըրեր է Բորթ Արթուրէ դուրս և թէ ետ քշեր է Ճապոնցիները որոնք 100 սպանեալ ունեցեր են և տուր են 80 գերի և 3 թնդանօթ։

—Կը հերքուի ռուսական աղբիւրէ երէկ տարածուած այն լուրը թէ Անգլիա կը բանակցի Վեյ. Հայվէյը Գերմանիոյ փոխանցելու համար։

ՎԻԵՆՆԱ.—Դարձեալ կը խօսուի Զօր. Բուրօբաթքինի և Ալեքսէյվի միջեւ վէճերու մասին։

—Զրոյց կայ թէ ռուսք վերջերս տին ձեռք ձգեցին Բորթ Արթուրի շուրջ ճաքոնցիներուն գրաւած մէկ քանի նպաստաւոր դիրքերը։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆրանսական կառավարութիւնը որոշեց պահանջել Վատիկանէն որ եռ ուղէ Մէրի Տէլ Վալ և Վանուեթէլլի կարտինալներուն 4 նամակները։ Պիոս Ժ. Պապին անունով ղրկուած Տիժօնի և Լավալի եպիսկոպոսներուն, եթէ ոչ վերջնականապէս պիտի խզէ ամէն յարաբերութիւն։

"ՄԱՆԶՈՒՄԷ,,Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՆԸ 46

ԴԱՆԲԼ ՓՈՂՈՑԻՆ ՈՍԿԻՐԸ

Թարգմանեց
ԺԻՐԱՅՐ ԵՒՐԱԿԱՑԻ

ԻԴ.

ՊԱՆԱՐՈՒԱՆ

— Սխալած ես, ըսաւ վերջապէս Լբսաժ Հարտէլի։ Քու լսած ձայներդ, զոր ես ալ կը լսեմ տակաւին, փողոցէն կուգան։

— Իսկ սանդուղքին վրայ, հարցուց Սուֆլար ցած ձայնով։

— Ոչինչ, պատասխանեց Լբսաժ։

— Դուն միշտ մտիկ ըրէ ուշադրութեամբ, և ամենաթեթեւ աղմուկ

ՌԷՍՄԻ

ԹԷՎՖԻՔԱԹ

Մէքեթիպը Բիւշտիյէ իտարէսի միւտիրիյէթինէ թիճարէթ Համիտի մէքթէպը ալիսի միւտիրի սաատէթլու Սայիտ պէյ էֆէնտի հպրէթլերի վէ մէքեթիպը իպթիտայիյէ իտարէսի միւտիրիյէթինէ Տարիւլխայրը Ալի մուհասէպէճիսի Համէտ պէյ թային պույրուլմուշ տրը։

ՆԵՐՔԻՆ

ԿԱՑՍ. ՀՈԳԱՏՈՒԹԻՒՆ.— Վեհ. Սուլթանը տեղեկանալով որ կառավարական այն պաշտօնատուններուն մէջ ուր գործերը ժողովներով ու Ցանձնաժողովներով կը տնօրինուին, ժողովուրդին գործերը կը ձգձգուին և արագ լուծում չեն ստանար, հրաման ըրաւ իրաց այս վիճակին վերջ մը դնելու համար ձեռք առնել պէտք եղած միջոցները և ապահովել ժողովուրդին գործերուն արագ անօրինութիւնը։ Այդ պաշտօնատանց գործառնութիւններուն վրայ հսկելու համար մասնաւոր քննիչներ նշանակուեցան որոնք առջի օրուընէ սկսեալ, ձեռնարկեցին գործի։

— Կայս. որոշման մը համաձայն, Բումէլիի բաւական թուով պուլկար ուսանողներ Պոլսոյ Պետական վարժարանները մէջ պիտի ընդունուին։

ՕՍՄ. ՀԵՌԱԳԻՐ. ԴԻՄԵՐԸ.— Ափրիկեան Տրիպոլսոյ կուսակալէն եկած պաշտօնական հեռագիր մը կը տեղեկացնէ թէ Ափր. Տրիպոլսոյ և Ֆիշանի միջեւ հեռագրական գծին հաստատութեան աշխատութիւնները, որոնք ուր մը ամիսէ ի վեր սկսած էին, աւարտած են։ Գիծը 1200 քիլոմէթր տարածութիւն մը ունի. իր մեկնման կէտը կը գտնուի քաղաքին մէջ և կ'անցնի Սէրթի գաղաին կեդրոնէն մինչեւ Ֆիշանի կեդրոնը, Մէջտրա։ Դալով Պէնկազիի գիծին, որուն չինութեան սկսուած է քանի մը օր առաջ, պիտի աւարտի երեք ամիսէն։

ՕՍՄ. ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ. — Իշմիտի մէջ մեծ պաստարազմանաւերու յատակը մաքրելու յատուկ քարէ մեծ աւազանի մը չինութեան յատակաձեւը պատրաստելու համար, մասնագիտական յանձնաժողով մը զրկուած էր հոն։ Այս առթիւ պատրաստուած ծրագիրը քննուելով այդ յանձնաժողովին կողմէ, տեսնուած է որ, ժամանակի և մեծ ծախքերու կը կարօտի չինութեան գործը, քանի որ աւազանին որոշուած տեղը ծանծաղուտ է և հարկ պիտի ըլլայ 1500 մէթր տեղ ծովը խորունկցնել։ Ցանձնաժողովը յարմար դատած է Եւրոպա յանձնարարել շարժուն մեծ աւազան մը։

Ցարակից մազպաթան պատրաստուած և ներկայացուած է նախարարութեան որ պիտի մատուցանէ Վեհ. Սուլթանին։

*** Անապատ նաւարանը կը տեղեկացնէ Մովային Նախարարութեան թէ չինութեան վրայ եղող եօթը թորփիլահալածներէն երկուքը քանի մը օրէն պիտի յանձնուին։ Միւս հինգերուն յանձնումը պիտի կատարուի մէյ մէկ ամիս միջոցով։

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Հանրային Կրթութեան Նախարարութեան ուղղակի վարչութեան տակ գտնուող դպրոցներուն ուսուցիչներուն ընտրութեան մեծ խնամք պիտի տարուի, որոշման մը համաձայն։ Պաշտօնի վրայ գտնուող ուսուցիչներէն անոնք, որոնք օրինազանցութեան մը պատճառով դատապարտութիւն պիտի կրեն, պիտի վտարուին։

ՊՕՆԻՈՎՍՔԻ ՓԱՇԱՑԻ անուշտութեանց գործարանին հաստատման համար որոշուած պայմանագիրը լրացած էր։ Կայս. Իրատէի մը համաձայն, երկու ամիս ևս երկարաձգուեցաւ մենաչորհին պայմանագիրը։

ԷՐԶՐՈՒՄԻ կուսակալութիւնը տրամնութիւն ստացաւ վերաչինել հրոյ ճարակ եղած կառավարական պաշտօնարանը։ 200,000 ղրշ.ի ծախք հաշուուած է։

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ տեղեկութիւններ ուզեց Պերլինի դեսպանատունէն իրենց ուսումը Գերմանիա կատարելագործող օսմ. սպաներուն յաջողութեան մասին։

ԿԻՒԼՀԱՆԷԻ հիւանդանոցը պիտի փոխադրուի Հայտար փաշա։

ՆՈՐ ԴՐՈՇՄԱԹՈՒՂԹԵՐՈՒ տպագրութիւնը փութացնելու համար միջոցներ ձեռք առնուած են, որպէս զի անմիջապէս չրջաբերութեան հանուին։

ՁԵՌՆՀԱՍ ՊԱՇՏՕՆԱՏՈՒՆԸ հրաման ղրկեց գաւառային իշխանութեանց հարկ եղած հսկողութիւնը կատարել քաղաքային հիգիենայի և սիանցիւռ տը բօդասիօմի գործածութիւնն ու վաճառումը, Կայս. Իրատէին համեմատ, արգիլելու համար։

ԹՈՒՐԳԻՈՑ ԵՒ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՑ միջեւ թղթատարական պայմանագիր մը կնքելու համար Պուլկարիոյ թղթատարական տնօրէնը Պոլիս եկաւ։

ՐՈՊԸՐԴ ԳՈԼԷՃԻ ուսանողները իրենց նախկին տեսուչին մեկնման առթիւ ուզած էին նուէր մը տալ անոր։ Բայց Տր. Ուոլպրն փափաք յայտնած էր որ այդ գումարը յատկացուի վարժարանին յաջողագոյն աշակերտներէն մէկուն։ Հանգանակութեան ձեռնարկուած ըլլալով, 390 ոսկի հաւաքուած է։

ՀԱՑՍԱՐ ՓԱՇԱՑԻ գծին յատկացուած երեք չոգենաւերը որոնք Ֆիլի մէջ չինուած են 15 օրէն Պ ալիս կը հասնին։

ՄԷՐԶԻՖՈՒՆԻ մէջ զօրանոց մը պիտի չինուի կայս. Իրատէի մը համաձայն։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ առողջապահական հինգ բժիշկներու պէտք ունի զորս պիտի ընտրէ մրցումով, Յուլիս 20ին։

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.— Տասանորդական տուրքերը, առանց աճուրդի դնելու, այլ պատշաճ գնով մը գիւղացիներուն յանձնելու դրութիւնը, որ վերջերս իբրեւ փորձ գործադրուած էր Մանաստիրի նահանգին 10 գիւղերու մէջ, Բարձրագոյն հրամանաւ 10 գիւղերու մէջ եւս պիտի գործադրուի։ Այս մասին հարկ եղած հրահանգները ղրկուեցան ընդհ. քննիչ Հիւսէյին Հիլմի փաշայի։

*** Զինուորական բարձր. վարժարանին այս տարուան չրջանաւարները պիտի պաշտօնավարեն Բումէլիի նահանգաց ոստիկան զօրաց վերակազմուած գունդերուն մէջ։

ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԿԵԱՆԷԻ.— Սըմմըր Բալասի չաբաթ գիշերուան պարահանդէսը մեծ յաջողութիւն ունեցաւ։ Ներկայ էին Վերին Վոսփորի գիւղաքաղաքներուն ընտրելագոյն դասակարգին պատկանողները, ինչպէս նաեւ դիւանագիտական մարմնէն բազմաթիւ անդամներ։

ՄԵԶ ԿՐ ՀԱՒԱՍՏԵՆ թէ ակնվաճառ Զպուլքճեան եղբարց նկատմամբ թերթերու մէջ գրուած լուրը անհիմն է։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՆԿԱԼԹԻ ՀՐԴԵՀԸ.—Երէկ գրած էինք թէ, կիրակի գիշեր, հրդեհ ծագած է Բանկալթի, Դայա փողոց, Ատօլֆի բնակած տունէն։ Այդած տուներուն մէջ որոնք, տասերկու հատ են, կը գտնուէին նաեւ Բերայի Լսաեան վարժարանի ուսուցիչներէն Դրիգոր էֆ. Պարտիզպանեանի, հանգուցեալ Դուրյան Առաքէլի և Մինասեաններու, Տէօվլէթեաններու բնակարանները։ Ասկէ մէկ երկու ամիս առաջ միեւնոյն փողոցին մէջէն, հրդեհի սկզբնաւորութիւններ եղած էր։ Ատօլֆի բնակած տունը ուրեմն ծագում առաւ հրդեհը, ապահովագրուած էր 300 ոսկի։ Ոճրանութիւնը քննութիւն կը կատարէ։

ԿԱՆԱՆՑ ՇՂԹԱՆԵՐԸ.—Երկու հայուհիներ, կիրակի օր, իրենց հայրիկնուն հետ, գիշերուան ժամը ութին միջոցները (Ը. Ե.) կանցնէին, Բերայի Մաքսի փողոցէն։ Իրենց հանդարտ ու հեղիկ գնացքը կանգ առաւ սակայն, երբ Թաքսիմի ճամբէն եկող անձ մը գահավիժեցաւ յանկարծ աղջիկներէն մէկուն վրայ և խլեց կոչտաբար այն ժամացոյցը զոր օրիորդը վզէն անցուցած չղթայով մը պահած էր իր մէջքը։ Թաղին պահապանները թէև հետեւեցան գողին, սակայն ան առաջացած էր բաւական և կորսուած Թարլա Պաշիի կողմնակի փողոցներուն մէջ։

ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱՑ.—Գարա.Մուրսալի մէջ մեռաւ Իսմայիլ Պակովիչ անունով անձ մը որ 120 տարեկան էր։ Մինչեւ հիմա ողջ առողջ էր։

«Ատամնաբոյժ Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ»

Կարդալ Դ. երես

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐՔԻ ՆՈՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԸ

Եթէ Խառն դատարաններու առջեւ քննուած դատերու միջոցին դրոշմատուրքի կանոնագրին տրամադրութեանց հակառակ պարագաներ երեւան ելնին, նոյն դատարանները պիտի վճռեն նաև այդ կանոնազանցութիւնները, իրենց հետեւած դատավարութեան համաձայն։

Յօդ. 71.—Եթէ իրմէ պահանջուած տուգանքին հիմնաւորութիւնը առանց ժխտելու, պարտականը խնդրէ որ ամբողջովին կամ մասամբ չնորհուի իրեն նոյն տուգանքը, Հանր. Պարտքի Վարչութիւնը կրնայ այս մասին որոշում մը տալ, պայմանաւ որ դրամական տուգանքը 1000 ղրշ.էն աւելի չըլլայ. իսկ 1000 ղրշ.էն աւելի գումարներու համար, սովորական դատավարութեան պէտք է հետեւիլ։

Ը. ՄԱՍ

Զանազան տրամադրութիւններ

Յօդ. 72. — 1310 Բամազան 7 թուականի դրոշմատուրքի կանոնագրին հրատարակումէն առաջ, կանոնի հակառակ յօրինուած մուրհակները տուգանք պիտի չվճարեն, և պիտի կրնան դատարաններու առջեւ ներկայացուիլ պայմանաւ որ ներկայ կանոնագրին տրամադրութեանց համաձայն դրոշմուած ըլլան։ Կէս ոսկի տուգանք պիտի վճարեն այն դատաւորները, որ նախորդ հատուածին մէջ նշանակուած եղանակին հակառակ, դրոշմէ զուրկ մուրհակներ ընդունելով, ելք կուտան անոնց։

Յօդ. 73.—1310 Բամազան 5 թուականի Կանոնագրէն մինչեւ ներկայ կանոնագրին գործադրման թուականը, օրինական տրամադրութեանց հակառակ յօրինուած թուղթերն ու մուրհակները եթէ սոյն կանոնագրին հրատարակման թուականէն սկսեալ մինչեւ վեց ամիս մանաւորապէս Վարչութեան ներկայացուին, այն ատենուան կանոնագրին համաձայն պահանջելի դրոշմատուրքը միայն պիտի վճարեն։ Այս վեցամսեայ պայմանաժամին լրանալէն վերջ, դատարաններու և կառավարական պաշտօնարաններու ցոյց տրուած այն թուղթերն ու մուրհակները որոնք օրէնքի հակառակ պատրաստուած են, ներկայ կանոնագրին տրամադրած տուրքերն ու դրամական տուգանքները պիտի վճարեն։

Յօդ. 74.—Արեւելեան Բումէլիի նահանգին դրոշմը կրող թուղթերը (նոյն նահանգին մէջ յօրինուած ըլլալու պայմանաւ) կայս. ուրիշ նահանգներու մէջ դրոշմատուրքէ զերծ են։ Նոյնպէս, բոլոր կայս. նահանգներու յատուկ եղած դրոշմները կրող թուղթերը Արեւելեան Բումէլիի մէջ զերծ պիտի մնան դրոշմատուրքէ։

Յօդ. 75. — Մուրհակներուն մէջ յիշուած օտար դրամները հետեւեալ սակագինին համաձայն կը հաշուուին։

	Ղրշ.
Անգլ. ոսկի	110—
Ֆրանսական ֆրանք	4.50
Ռուպլ	11.75
Մարք	5.40
Ռուբօն	4.50
Տօլար	23:—
Ֆիորին	9.—
Եգիպտական ոսկի	114—
Ռուբի	7.50

Վերոյիշեալ ցանկին մէջ չի նշանակուած միւս դրամները դրոշմին փակցուելիք օրուան Քամպիօի սակին համաձայն կը հաշուուին։

Թ. ՄԱՍ

Ցաւելուածական տուրքերու (rեսմի միւնզամմ) դրոսմները

Յօդ. 76.— Բոլոր կալուածներու և ամէն տեսակ նաւերու և նաւակներու վաճառման կամ ժառանգական փոխանցման ձեւակերպութեանց վերաբերեալ տեղեկագրերը 13րդ յօդուածին մէջ որոշուած աստիճանացոյցին համաձայն, համեմատական տուրքի ենթակայ են։

ՊԱՆՋՈՒՄԷՆԻ ԹԻՐԹՕՆԸ 112

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ՎԷՊ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ Թարգմանիչ
ԷՄԻԼ ԳԻՇՈՒՈՒ ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՆԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԳԼՈՒԽԿԸ

—Երկու օր առաջ, չարունակեց պարոն Լիւսրոռլ, յանկարծական գաղափար մը յղացայ։ Որոշեցի ժամանակ մը հեռացնել զինքը Բարիզէն, որովհետեւ կը տեսնեմ որ այս քաղաքին փորձութիւնները աւելի եւս կը գրգռեն այս կարգի թեթեւամիտ երիտասարդները։ Կ'ուզէի այսօր լուրջ տեսակցութիւն մը ունենալ իրեն հետ և այս որոշումս հաղորդել։ Բայց առտուն կանուխ դուրս ելեր է և տակաւին այս տունն չէ վերադարձեր։ Շա՛տ հաւանական է որ գիշերն ալ դուրսը անցընէ, վասն զի, ինչպէս գիտես, անսովոր բան մը չէ իրեն համար ամբողջ շաբաթներ հոս ոտք չի կոխելը։ Միւս կողմէ, Էռնէսդինի տարիքն ալ եկաւ լեցաւ։ Վաղը կամ միւս օր ամուսնութեան խնդիրներ պիտի ունենանք ընականաբար։ Եթէ իմացուի կամ գիտցուի թէ եղբայրը չատ յոռի կենցաղ մը կը վարէ, չեմ կարծեր որ մէկը փափաքի խնամութիւն հաստատել մեզ հետ։ Այս պարագան ա՛լ աւելի կը բռնադատէ զիս որ ժամանակի մը համար հեռացնեմ զինքը այս քաղաքէն...։

Լուիզ յամրաբար վեր առաւ իր ժոգոյն ճակատը և թախծագին ակնարկ մը ուղղելով պարոն Լիւսրոռլի.

— Եթէ համաձայնութիւն ունենայի, կակազեց, ես ալ բան մը պիտի խնդրէի։

— Դուն մեր ընտանիքին մէկ անդամն ես, Լուիզ, պատասխանեց պարոն Լիւսրոռլ սիրալիր շեշտով մը, եթէ աւելի օգտակար բան մը գիտես, սիրո՛վ պիտի կատարեմ զայն։

— Այդ պարագային մէջ, յարեց Լուիզ դողդղացող շրթունքներով, քանի մը օրի չափ մի փնռէք ձեր զաւակը, վասն զի առանկ կը պահանջէ ձեր ընտանեկան շահը։

— Բայց չեմ հասկնար թէ ի՞նչ ըսել կ'ուզես, գոչեց պարոն Լիւսրոռլ զարմանքով։ Կը փափաքիս որ որոշ խօսիս և մտահոգութիւնս փարատես։

— Մտահոգ ըլլալու բան չկայ, պարո՛ն, ըսաւ Լուիզ սրտապնդող շեշտով մը, ըսածս չատ պարզ է։ Ձեր որդին քանի մը օրի չափ բացակայ պիտի ըլլայ հոսկէ և դուք ասոր պատճառը պիտի իմանաք քիչ առենուան մէջ։

— Բայց ես կ'ուզեմ հիմա իմանալ, պնդեց պարոն Լիւսրոռլ պզտիկ խրատութեամբ մը։

— Մերժումս թող վիշտ չպատճառէ ձեզ, յարեց Լուիզ քաղցրութեամբ, հիմակուհիմա բան մը չեմ կրնար ըսել։ Եթէ երկու երեք օրէն զաւակնիդ ձեզ ներկայանայ, ձեր հայրական բարձրակները անփոխարինելի հաճոյքով մը պիտի բացուին այս անգամ և կուրծքերնուդ վրայ պիտի սեղմէք ձեր սրտին պտուղը, կատարելապէս արժանի ձեր անձին և ձեր ընտանեկան անարատ անունին։

Պարոն Լիւսրոռլ խելացնոր երեւոյթով մը Լուիզի նայեցաւ, բայց ձայն չի հանեց։

— Նորէն կ'ըսեմ, շեշտեց Լուիզ անպատմելի ոգեւորութեամբ մը, քանի մը օրէն ձեր զաւակը ձեր քով պիտի դառնայ և այն ատե՛ն միայն պիտի զգաք թէ ի՞նչ է ընտանեկան երջանկութիւնը...։

Պարոն Լիւսրոռլ պահ մը կանգ առաւ և յետոյ գլուխը տրտմագին կերպով շարժելով.

— Լա՛ւ, ըսաւ համակերպող դէմքով մը, պիտի սպասեմ որ այդ հրաշքը տեղի ունենայ, Լուիզ։

— Ու այդ հրաշքն ալ տեղի պիտի ունենայ, կրկնեց Լուիզ նոյն կորովի թափով, միայն թէ խնդրանք մը ունիմ ձեզմէ։ Դիտէք թէ ձեր տան մէջ ծառայութեան կոչուելէս ի վեր քառասուն հազար ֆրանի չափ գումար մը խնայած եմ, որ արժեթուղթերու վերածուելով ի պահ դրուած է ձեր միջոցաւ պետական դրամատուն մը։ Հիմա կ'ուզեմ որ այդ արժեթուղթերը ծախուին և հնչուն դրամի վերածուին։

— Բայց ի՞նչ պատճառ ունիս ատանկ ընելու։ Աւելի լաւ չըլլա՞ր որ պահես զանոնք և տոկոսը վրան բարդուի միշտ։

— Իրաւացի է ձեր դիտողութիւնը, պարոն, բայց ես ստակի պէտք ունիմ։

— Անպատճառ։

— Անպատճառ։

— Ընելիք չկայ ուրեմն։ Ստակը քուկդ է և ուզածդ պէս կրնաս գործածել. միայն թէ տուր համար կարգ մը օրինական ձեւակերպութիւններ կան, որոնք քանի մը օրուան կը կարօտին։

— Բայց ես վաղն իսկ ունենալ կ'ուզեմ այդ գումարը։

— Սիրելի Լուիզ, ըսաւ պարոն Լիւսրոռլ վարանքով, թէեւ այս ընթացքդ անմեկնելի առեղծուած մըն է, բայց քու վրադ անա՛նկ մեծ վստահութիւն մը ունիմ որ վաղն իսկ պիտի հայթայթեմ քեզ քառասուն հազար ֆրանքը, առանց իսկ հասկնալ ուզելու անոր գործածութեան եղանակը։

Ու ոտքի ելլելով գրասեղանին մօտեցաւ, թերթ մը թուղթի վրայ քանի մը տող գիր գրեց և յետոյ պահարանի մը մէջէն դնելով զայն,

— Վաղն առտու այս թուղթը կը ներկայացնես իմ սեղանաւորիս և քառասուն հազար ֆրանքը կը ստանաս, ըսաւ։

— Բայց պարոնը չըսեր թէ ի՞նչպէս պիտի հատուցանեմ ես այդ գումարը։

—Ցառաջիկային աղ կէտին վրայ կը մտածենք։ Հիմակ ուրիշ ըսելիք մը ունի՞ս ինձի։

—Ունիմ, պարո՛ն։ Դուք Բարիզի մէջ չատ ընդարձակ յարաբերութիւններ ունիք։ Ամէնէն ազդեցիկ անձերը ծանօթ են ձեզ և կրնաք ինձի յանձնարարական մը տալ նոյն իսկ ընդհանուր դատախազին։

—Առեղծուածը երթալով կը կնճռոտի, Լուի՛զ։ Չեմ կրնար ըմբռնել թէ ի՞նչ գործ կրնաս ունենցած ըլլալ ընդհանուր դատախազին հետ։

—Ըսել է որ օրիորդ Էէսնդինի նշանածը կը մոռնաք։ Ա՛յս առտու տեղեկութիւն տուին ինձի թէ դժբախտ երիտասարդին թուղթերը կը քննուին Ամբասսանիչ Ատեանին կողմէ։ Ե՛ս համոզուած եմ որ պարզ ենթադրութիւն մըն է եղած ամբաստանութիւնը և ճիշդ այս պատճառով է որ կ'ուզեմ տեսակցութիւն մը ունենալ հարցաքննիչ դատաւորին հետ։

(Շարունակելի)

ԶԱՐԴԱՐԱՆՆԵՐ
ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ ԵՒ ԳԱԳՄԱՃԵԱՆ
ՆԱԽԿԻՆ Վ.ՀԱԼԱԹԱՍՈՒՆ
Մ. ՀԻԻՍԷՅԻՆՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Կ. Պոլիս Սուլթան Համամ, թիւ 7
ճիւղ Սրճկեր վաճառատան դիմաց

Համբաւաւոր եղած այս վաճառատունը, որ 20 տարիներէ ի վեր մեծ հմայքս շահած է հարսանեկան մուտքերու, մկրտութեան հագուստներու, կանանց և օրիորդաց գլխարկաշինութիւններու մէջ, այս անգամ աւելի ընդարձակելով իր գործառնութիւնները, վերոյիշեալ վաճառատունը փոխադրուած է։

Այս առթիւ բոլորովին տարբեր դիւրութեամբ և գիներու տարօրինակ ամժանութեամբ կը պատրաստէ ամենաքաղցելի զարդարուած մոմեր որ միշտ պատրաստ կը գտնուի 30, 40 զոյգէ աւելի, զանազան կանոններու և ձեւերու տակ։ Ուստի միշտ օգտուելու համար գիներու տարբերութենէն, նախ դիմեցէք վերոյիշեալ վաճառատունը, ուրկէ չափազանց գոհունակութեամբ դուրս պիտի գայնէք։ Մի՛ խարուիք, ուրիշ տեղ մի՛ գնա՛ չունի և բուն իսկ հեղինակին դիմեցէք։

Կը գտնուին ամէն տեսակ լէմոնի ծաղիկներ, մետաքս երիզ, կրլանտ քօղք, ձեռնոց, ծանր անտուկ, արծաթապատ ափսէ եւն. եւն։

Մկրտութեան հագուստներու ճոխ տեսակներ կը գտնուին տիւլէնիի, պրոտէյի, մետաքս օթոմանի, սաթէն լիւքսի և լիւիդինի վրայ ծանր բանուած խիստ ժան գիներով։

Կանանց գլխարկաշինութեան մէջ եւս Պոլսոյ կողմը միայն մէկ հատիկ ըլլալով, այս ճիւղին մղում տալու համար ամէն ջանք և զոհողութիւն ի գործ դրած է շնորհիւ իր առաջնակարգ մոտիսիներուն և Բարիզի ամենէն ընտիր գործարաններէն բերել տուած վերջին նորաձեւ ապրանաց ճոխութեան և ազնուութեան։

Ուստի կ'արժէ անգամ մը այցելել նախ վերոյիշեալ վաճառատունը որ մեծ դիւրութիւն մը ըսել է Պոլսոյ կողմը ի՛սկան սեռին համար։ Կը մրցի Բերայի էն առաջնակարգ վաճառատուններու հետ, կը փափագի խիստ ժան ծախելով յաճախորդ շահիլ։ Կը գտնուին նաև փեռուրներ, էքրէյթ թաւիշ, վուալէթներ, նաև մանչ տղայոց բազմատեսակ գլխարկներ։

Պատրաստ կը գտնուին դարձեալ ծանր տեսակ խարտեր, կարնիթուրներու, թանթելայ և քրտէլանեռու մեծ հաւաքածոյ, բօնէթ, թաֆթայ, մուլին որ սուա, սաթէն լիպէրթին, լիւզին, քէպի անկլէ, ֆիշու, կանտ Պրոտէ, օրիորդաց օժիտի համար ճերմակեղէնք, քրտէք անուշնոտ նիւթեր, ձեռագործի վերաբերեալ ամէն տեսակ նիւթեր, սալօններու համար ծանր տեսակ ծաղկայ էթիժէրներ, մեծ թաւիշէ տերեւներ (սագախներ, կողոմներ)։ Ուստի փութացէք դիմելու սոյն հաղուագիտ վաճառատունը։ 49

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

Հագուստի խնդիրը վերջնականապէս լուծուած է այլ եւս։ Պատրաստ զգեստեղէնի մեծ վաճառատունը՝ ԷՄՆԻԷԼԷԹ որ Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամի հրապարակն Բրէսի Լիսճե դրամատան վրայի յարկը հաստատուած է, հրիկ մարդոց եւ տղոց յատուկ ամէն տեսակ հագուստներու մեծ մթերք մը ունի միշտ, որոնք խիստ նուրբ, ձեւաւոր եւ վերջին նորաձեւութեան համեմատ պատրաստուած են ու ամէն քսակի յարմար եւ ժան գիներով կը ծախուին։

ԷՄՆԻԷԼԷԹ վաճառատունը իր կերպասները ուղղակի եւրոպական մեծ գործարաններէ մեծամասնակ բերող տալով զանոնք ամենէն ճարտար դերձակներու ձեռքով հագուստի կը վերածէ, այս բացառիկ պատճառով վաճառատան մէջ մեծ քանակութեամբ պատրաստ գտնուած հագուստները ամէն եղանակի նորաձեւութեան կը յարմարին եւ չափի վրայ կարուածներէն բնաւ չեն զանազանիր։ Ամենէն աւելի հաճախի տեր ու դժուարահաճ անձինքն անգամ գոհ կը բնան ԷՄՆԻԷԼԷԹի հագուստներէն, որոնք այսչափ կատարեալգործութիւնով հանդերձ դիմացկուն ու դիւրամատչելի ըլլալու առաւելութիւնն ալ ունին։ Մեր գրածներուն ճշմարտութիւնը հաստատելու համար բաւական է անգամ մը այցելել ԷՄՆԻԷԼԷԹ վաճառատունը։ Կիներու յատուկ ամէն տեսակ հագուստներու համար յատուկ մասնաճիւղ մը կայ վաճառատան կից։ Գիները ճշմարտապէս վերջնական են. գեղչ չկայ բնաւ։ 49

ՏՕՔԹ. ԵՈՐԿԻ ԱՆԹՈՆԻԱՏԻ

Վկայեալ
ՎԻԵՆՆԱՅԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի, ամէն օր, եւրոպական ժամը առտուան 8էն մինչեւ իրիկուան ժամը 9, Բերա, անգլիական դեսպանատան մօտ, Սէրգիս փողոց թիւ 20 տունը։

Գաղիական և մորթի հիւանդութեանց մասնագէտ է և Վիեննայի մէջ իր երկարամեայ պաշտօնավարութեամբ ստացած է ճարտար փորձառութիւն մը և իրեն դիմողները կը դարմանէ գիտական վերջին պահանջումներով։

Գաղիական և մորթի հիւանդութիւններէ զատ ուրիշ ախտերէ վարակեալները չի դարմաներ։ 50—3

ԱՎԷԼԱՆ ՍՈՒՅՑՈՒ գաթիէն ճիլտէ լէքէ պրագմագսըզըն պէյազլանմըշ սալ վէ պըլըզլարա թէրալէթ վէ ըէնկը թապի վէրիր. սալը քէօքիւրմէսինէ գուվվէթլէնարէրէք, տէօքիւրմէսինէ սալա մէյան պրագմաղ. էմսալի կէօրիւրմէմիշ պիր տէրէճէտէ սալը չօղալտը. սալ վէ պըլըզին մաթլուպ վէճէլէ նիշ վէ նիւմասընա ֆէվգէլատէ խըտմէթ իտէր։ Իսթիրահ իտիլտիքտէն սօնրա իլք տէֆա օլարագ Աթինա չէհրինտէ թէէսիս իտիլէն պէյնէլմիլէլ թիճարէթ վէ սանսի սէրկիսինտէ էմսալի միւսթահզարաթ մէյանընտա էն բարլագ մէրթէպէսի իհրագա մուվաֆֆըգ օլմուշտը։ Մէրկիտէ Ավէլանա կիմիւշ միտալիա միւքեաֆաթը վէրիլմիկի հալտէ միւսթահզարաթը սաիրէնին ճիւմլէսի ըէտտ իտիլմիշ տիր. միւքեաֆաթը մէմլէքէթիմիզտէ իսթիրահ օլընան «Ավէլան» գազանը։

Ավէլան տիկէր սալ վէ պըլըզ պոյալարը կիպի օլմայուպ պիր գութու տէրուսինտէ սուրէթը իսթիմալի թարիֆիսի պէրապէր օլտուղը հալտէ թէք պիր չիչէտէն իպարէթ տիր։ Միւթէրիի քէրամ սիյահ եալսսը քէսթանէ ըէնկինտէն հանկըսընը իսթէտիքլէրինի պէյան էյլէմէլի տիրէր։

Մաճալը ֆիրուխթը.— Պէյ օղլուննա Պօն Մարչէտ վէ Իզիտօրտա, Ղալաթատա Մ. Մատալա, Ֆընարգլըտա Վասիլաքի էֆ.նին, Պէյիքթաշտա Քեազիմ պէյին վէ Տիրէքլէր Արասընտա Սօկրաթ էֆ.նին էճզախանէլէրի, Պաղչէ Դարբուսընտա Գասապեան էֆ.նին, Սուլթան Համամընտա Մէզիքի օղուլլարը վէ Եէնի Ճամիսէ Քեազիմ պէյին էճզա տէբօլարը։

Ուսում Աճէնթէսի.— Պէյօղլունտա Ճատտէի քէպիրտէ 146 Նօ. Մ. Թատօր Սթավրաքինին Բէրու.քեար սալօնընտա։ Ֆիաթը մագթու օլարագ չիչէսի 25 դրուշ։ 50—2

ԹԷՍԻԼԱԹ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Պօլսոյ ժողովուրդին խառն իւղերու մասին ունեցած զանգատը և առողջապահկ ու անխարդախ կարագներ գտնելու դժուարութիւնը յայտնի է։ Այս դժուարութիւնը բառնալու և օսմ. արտադրութիւն մը եղող կարագներուն տարածման ծառայելու համար, Կամուրջին գլուխը, Վալիտէ խանին տակ վաճառատուն մը բացինք Թէսիլիաթ մաղազասը անունով։ Զտուած և տարբերուծուելով անխարդախութիւնը ապացուցուած կարագ իւղեր բերել կուտանք մաս առ մաս։ Վաճառատան մէջ ընտիր ձէթի իւղ և օճառ ալ պիտի ունենանք։ Մեր վաճառատունը ընդարձակ չըլլալով, այն ապրանքները որոնց նմոյշը ներկայ չի գտնուիր, անմիջապէս և լաւ տեսակէն կը հայթայթենք հրապարակին համեմատ։ Հնտեղէնի և արմտիքի մասին ալ յանձնարարութիւններ կ'ընդունինք։ Վաճառականներու գնելիք կամ ծախելիք կարագները կ'ընդունինք մեր վաճառատան մէջ, պայմանաւ որ անոնք տարբերուծուին և ապացուցուի իրենց անխարդախ ըլլալը։ Ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի։ Մեր վաճառատունը հիմնուած է ուղղամտութեան և յաճախորդը գոհ ձգելու սկզբունքին վրայ։ 19

Տեր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՑՍԷՐԵԱՆ

ՆՈՐ ԲԱՌԱԳԻՐՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԷԶՈՒԻ
ՊԱՏՏԵՆԵՐԱԳԻՐՔ
1000ի աւելի էջէ բաղկացած
ՍԻՄՈՆ ԴԱՒԱՄԱՃԵԱՆ

Նախնեաց բառեր. — Նորաբանութիւններ. — Դաւառական բառեր.— Հանրագիտական հատուածներ, Երկրագործութեան, գիտութեանց, դիցաբանութեան, առողջաբանութեան, օրենսգիտութեան, ճարտարութեան, գործնական կեանց վրայ։

Հայերէն լեզուի բաւական ճոխ և դիւրատար բառագրքի մը պէտքը ընդհանուր եղած էր ցարդ։ Ահա այդ պէտքը լրացնելու կոչուած է սոյն գործն, օգտուելով հայ և օտար բազմաթիւ բառագրքերէ։ Մամլոքով հետազօտուած են բառերու ճշգրիտ նշանակութիւնները, անոնց որոշ և ամփոփ սահմաններն, նոյնպէս հականիշներն ու համանիշներն, հին ու նոր պէս պէս առումներն։ Զանց չէ առնուած նաև դնել բառերու ծագումն, կենդանեաց, բուսոց ո՛ր դասակարգութեան վերաբերիլն, ի հարկին անոնց թուրքերէնն ու ֆրանսերէնն եւս։

Բացի բուն բառագրքէն՝ գործոցս ամբողջ ընթացքին մէջ հանրագիտական հատուածներ կարեւոր տեղեկութիւն կուտան երկրագործութեան, գիտութեանց, դիցաբանութեան, առողջաբանութեան, օրենսգիտութեան, ճարտարութեան, գործնական կեանց վրայ։

Հրատարակուած են Ա. և Բ. թերթերը և միւսներն ալ շարթէ շարթ կանոնաւորապէս լոյս պիտի տեսնեն։

Թուղթ ազնիւ և տպագրութիւն ընտիր և խնամեալ, զարդարուած յատկապէս փորագրուած սիրուն և ճաշակաւոր պատկերներով։

Բացուած է բաժանորդագրութիւն հանրային քաջալերութեան արժանի սոյն գերազանցապէս օգտակար գործին համար, 20 դահեկան Պոլսոյ, 25 գաւառաց և 6 ֆրանք օտար երկիրներու համար։ Հեղինակին հասցէն՝

Կ. Պոլիս, Հաճօբուլս խան, թիւ 24
8—4

ԳԻՇԵՐՕԹԻԿ ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Ս. ԿԱՐԱՊԵՏԻ ՎԱՆՈՒՑ ԿԵՍԱՐԻՈՅ

Վարժարանիս ԺԸ տարեշրջանը կը սկսի յառաջիկայ 1904 Սեպտեմբեր 1ին։ Ուսուցչական մարմինը կազմուած է կարող և պարտաճանաչ անձերէ։

Վարժարանիս մէջ զուտ տոհմային կրթութեամբ կաւանդուին լեզուներ և գիտութիւններ։ Լեզուներն են՝ Օսմաներէն, Հայերէն, Ֆրանսերէն, Անգլիերէն և սկզբունք Գերմաներէնի։ Գիտութիւնք են՝ բաց ի զանազան կարեւոր ուսմունքներէ բնական ու չափական գիտութիւններ, որոնք կ'աւանդուին ընդարձակօրէն և հիմնականապէս։ Գիտական ճիւղերու դասերն աւելի արդիւնաւոր ընելու համար վարժարանս ունի պէտք եղած անհրաժեշտ գործիքներու հաւաքածոյ մը։

Տարեկան թոշակն է 11 (տասն ու մէկ) Օսմանեան ոսկի, որուն կէսը կանխիկ կը գանձուի, և միւս կէսը վեց ամիսէն, նոյնպէս կանխիկ։ Մտից տուրք մը կառնուի մի անգամի համար կէս Օսմ. ոսկի։ Թոշակաւոր ուսանողաց անկողինի, հագուստի ու ճերմակեղէնի վերաբերեալ ամէն առարկաներն ու ծախքերն իրենց վրայ են։ Իսկ գրական ու դպրոցական ամէն պիտոյք վարժարանէն կը հայթայթուին ինչպէս նաեւ լուացքի, սափրիչի, բժշկի և դեղորէից ծախքերը։ Ամենեւին նկատողութեան չեն առնուիր ձրի, կիսաթոշակ, և նոյն իսկ պակաս թոշակաւ ալ ուսերտ ընդունելու համար եղած առաջարկութիւններն և անպատասխանի կը մնան իսպառ։

Վարժարանիս դիրքն ու տեսարանն սքանչելի, օդն առողջարար, ջուրը մաքուր, ուսանողք կը վայելեն ըստ ամենայնի հաճելի հանգստութիւն մը։ Փափաքելի է որ զուտ տոհմային կրթութիւն աւանդող այս հաստատութենէն օգտուէին մօտակայ և հեռաւոր ծնողք։ Հեռաւոր քաղաքներէ եկող ուսանողք եթէ ուզեն արձակուրդի օրերը վարժարանիս մէջ անցընել, ասոր համար իրենց ծախք բան մը չի պահանջուիր։

10 ՏՐԴԱՏ ԵՊՍ. ՊԱԼԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԲԵՐԱ, ՍՈՒՓԹԷՐԱՋԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 4
(ԲՈԳԱՏԼԵԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆԻ ԴԻՄԱՑԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ)
ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄՈՒ 9ԷՆ 5 (Ը. Ե.)
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
50—2

Ահա անունդ մը, որ իր բնական վիճակին մէջ ամէնէն աւելի ֆօսֆաթ կ'պարունակէ։ Դիտաւ կան արժանահաւատ սկզբանց համաձայն պատրաստուած ըլլալով միսէն և ցորենէն աւելի սնուցիչ և դիւրամարս է։ Երբ այս անունդէն ժաս մը մտնէ մարմնոյն մէջ, նոյն քանակութեամբ միսէն աւելի արիւն կ'արտադրէ։ Իր գլխաւոր պարունակութիւնն է հաւկիթի դեղնոցի չափ ֆօսֆաթ և երկաթի բաղադրութիւններ։ Քիմական ո և է օտար նիւթ չի կայ իր մէջ և ամէն տեսակ ալիւրներէ աւելի գերազանց և նախամեծար է։

Դեղագործ—Տարրագէտ
ԻՄՐԱՀԻՄ ՀԱԳԴԸ

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Պոլիս, Պահչէ Դարբու, Պին Պի Ջեօֆթի դիմաց
ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իսթամբիլ, Տողրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 4—11 դիմել Պոլիս, Պահչէ Դարու, Պին-Պիր-Զեչիտին դիմաց։
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ
48

ԱՄԷՆ ԿՈՂՄԷ ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ
ԵՐԱՇԽԱՒՈՐԵԱԼ ՃԵՐԱՄԻ ՀՈՒՆՏ

Վկայեալ մասնագէտ եւ հեղինակ
1903 Աբեմի միջազգային արուեստաճանդեսեն արծաթ օքսդրամով վարձատրուած
ԵՈՒՎԱՆԻ Գ. ԱՐՏԷՄԻԱՏԻՍԻ կողմէ

Փասթէօռի դրութեամբ մանրադէտով ընտրուած չերամի հունտ Հայթայթիչ Ցունաստանի ներքին գործոց Նախարարութեան։ Վեհ. Թագաւորին Նախագահութեան տակ գտնուող Երկրագործութեան Ընկ. որմէ ստացած է Նօ. 1086 և 6 սեպտ. 1903 թուակիր գնահատական պաշտօնագիր մը։

Նմոյշի համար հիշ հանգիստ հունց ձրի կը տրուի

Փափաքողք կրնան հասցէիս դիմելով պայմանի և գնոյ մասին տեղեկութիւն առնել

Ամէն կողմ Գործակատար կը փնտռուի

Հասցէ՝ ԵՈՒՎԱՆԻ Պ. ԱՐՏԷՄԻԱՏԻՍ
NEV-CHEHIR (Konia) Նէվշեհիր (Գոնիա)

ՈՍԿԻ ՄԻՏԱԼ, ԲԱՐԻԶ 1900

7

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ-ՔԱՐՄԷԼ ԸՆԿ.

ԱՆԱՐԱՏ ԳԻՆԻՆԵՐ ԵՒ ՔՕՆԵԱՔՆԵՐ
ՌԻՇՕՆ-ԼԸ-ՍԻՕՆԻ (Պաղեստին) մեծ մառանիներէն
ԱՄԷՆ ՏԵՂ ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ. — ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ԵՒ ՄԹԵՐԱՆՈՑ
Ղալաթիոյ Քարափը, Սիքէ Ֆրանսէզ, թիւ 145—147

Բարիզի բժշկ. կաճառին բրոֆէսէօր Ժ. ԲՈՒՇԷԻ
Պոռտոյի գիտական Կաճառէն Բրոֆ. ԿԱՅՕՆԻ
Համպուրկի քաղաքապետութեան քիմիագէտ Մ. Է-ՆՕՌԻ և այլ նշանաւոր գիտուններու վկայութեամբ,
ՄԵՐ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ ԵՆ
ԲՆԱԿԱՆ, ՕԳՏԱԿԱՐ ԵՒ ԴԱՐՄԱՆՈՂ
ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԵԼ
ՎԱՃԱՌԱՆԻՇԻՆ

ՎԱՃԱՌԱՆԻՇ